

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Форма навчання заочна

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ проф. Бобух Н. М.
(підпис)

« _____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **«Переклад метафор та порівнянь у сучасній англomовній прозі
(на матеріалі роману С. Ахерн «Подивись на мене»)»**

*спеціальності 035 Філологія, освітня програма 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – англійська*

Виконавець роботи: Несміян (Шуть) Вікторія Вікторівна

_____
(підпис, дата)

Науковий керівник: к. пед. н., доц. Король Т. Г.

_____
(підпис, дата)

Рецензент: к. філол. н., доц. Воловик Л. Б.

_____
(підпис, дата)

Полтава 2020

Затверджую

Погоджено

Зав. кафедри _____
(підпис)Науковий керівник _____
(підпис)

проф. Бобух Н. М.

к. пед. н., доц. Король Т. Г.

«_____» _____ 20__ р.

«_____» _____ 20__ р.

План

кваліфікаційної роботи магістра

спеціальності 035 Філологія, освітня програма 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Несміян (Шуть) Вікторії Вікторівни

на тему: «Переклад метафор та порівнянь у сучасній англomовній прозі (на матеріалі роману С. Ахерн «Подивись на мене»)»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР

1.1. Стилiстичні прийоми як засоби увиразнення художнього тексту

1.2. Порівняння як стилістичний прийом

1.3. Метафора як стилістичний прийом

1.4. Стратегії перекладу порівнянь та метафор

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР В РОМАНІ С. АХЕРН

«ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ»

2.1. Індивідуальний письменницький стиль та творчість С. Ахерн

2.2. Кількісний та якісний аналіз порівнянь та метафор в романі С. Ахерн «Подивись на мене»

2.3. Домінуючі стратегії перекладу порівнянь та метафор роману російською мовою

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ ВЛАСНОГО ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ В РОМАНІ С. АХЕРН

«ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Переклад порівнянь з роману українською мовою з англійської

3.2. Переклад метафор роману українською мовою з англійської

3.3. Порівняльний аналіз порівнянь та метафор, перекладених з англійської та російської мов

Висновки до розділу 3

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Список використаних джерел

Студент(ка) _____

В. В. Несміян (Шуть)

(підпис)

«_____» _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР	10
1.1 Стилiстичнi прийоми як засоби увиразнення художнього тексту	10
1.2 Порiвняння як стилiстичний прийом.....	21
1.3. Метафора як стилiстичний прийом.....	27
1.4 Стратегії перекладу порiвнянь та метафор.....	33
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ ТА ПОРІВНЯНЬ В РОМАНІ С. АХЕРН «ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ»	39
2.1 Індивідуальний письменницький стиль та творчість С. Ахерн	39
2.2 Кількісний та якісний аналіз порiвнянь та метафор з роману «Подивись на мене»	44
2.3 Домінуювальні стратегії перекладу порiвнянь в романі С. Ахерн «Подивись на мене»	45
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР В РОМАНІ С. АХЕРН «ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	53
3.1 Переклад порiвнянь роману українською мовою з англійської.....	53
3.2 Переклад метафор роману українською мовою з англійської	67
3.3 Порiвняльний аналіз порiвнянь та метафор, перекладених з англійської та російської мов.....	70
Висновки до розділу 3	88

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99

ВСТУП

Наш світ неймовірно багатий на різноманіття націй, кожна з яких, в свою чергу, має власну історію, культуру та традиції. Кожна з цих націй має обширний «багаж» знань та звичок, які формувалися тисячоліттями. Мова художньої літератури – зіставна частина загальнонародної мови. Разом з тим, ця категорія значно ширша, ніж «сучасна літературна мова», адже в художніх творах нерідко використовуються елементи минулих епох: архаїзми, історизми; позалітературні елементи (діалектизми, жаргонізми тощо). Це дозволяє вважати мову художньої літератури особливою системою, у якій можуть бути використані абсолютно всі мовні елементи, які є, чи колись були, чи взагалі можливі у мові (наприклад, неологізми, створені самим письменником). Інакше кажучи, мова художньої літератури з легкістю бере верх над усіма функціональними стилями водночас. При цьому вона виконує не лише комунікативну функцію, а, передусім, – естетичну. Тобто, слова вжиті автором у художньому творі, несуть в собі не стільки мету повідомити про щось, скільки певні художні цілями: передати авторське сприйняття чого-небудь (почуття, вчинку), створити в читача певний настрій, викликати певні емоції та ін.

Кожне слово має як фіксоване значення, закріплене в словнику, так і необмежений потенціал до створення нового сенсу, невідомого словникові. Саме цей потенціал дає письменникам можливість генерувати найрізноманітніші стилістичні засоби, покликані виконати естетичну функцію художньої мови. До того ж, саме таким способом автор має змогу справляти належний емоційний вплив на читача.

Думки й емоції автора передаються за допомогою численних мовних засобів, які створюють найважливішу ознаку художньої мови – її образність. Тільки при застосуванні поглибленого мовного аналізу художнього тексту перекладач зможе ідентифікувати всі мовні засоби, які застосовував автор

при створенні образів свого твору і, які слід відтворити при перекладі, щоб зберегти його ідейно-образну систему.

У сьогоденні люди намагаються бути різноплановими та всебічно розвинутими, розширюють коло своїх інтересів, глибинно вивчають найрізноманітніші теми, які їм ще невідомі. Особливо популярним стало вивчати та пізнавати світ загалом через подорожі, знайомитись з культурою та традиціями іноземних країн. Але щоб охопити всю цю інформацію її конче важливо розуміти. Нарешті знову повертається популярність до прочитання книжок, до того ж, кількість нових авторів (як вітчизняних, так і зарубіжних) та достойних перечитування творів росте з шаленою швидкістю. Тому доцільно завдячувати саме перекладачам і перекладацькій сфері загалом, що завдяки їм є можливість пережити і поглинути той спектр емоцій та подій, який хотів донести до читача автор оригінального тексту.

У різних мовних стилях, особливо в стилі художньої літератури, широко використовуються мовні засоби, що підсилюють дієвість висловлювання завдяки тому, що до його логічного змісту додаються різні експресивно-емоційні відтінки. Художня мова відрізняється від усіх інших перш за все тим, що вона виконує естетичну функцію. Як показують останні тенденції вітчизняної перекладацької справи, що з геометричною прогресією росте попит саме на переклад художнього стилю. Реалізація цієї функції означає подання навколишньої дійсності в образній, конкретно – чуттєвій формі. А його успішна реалізація, у свою чергу, вимагає від перекладача неабиякого літературного хисту, здатності виокремлювати і вправного володіння різними стилістичними прийомами та ефективно і досконалого відтворювання їх засобами мови перекладу.

Особливості перекладу найрізноманітніших стилістичних прийомів у різних парах мов широко досліджуються у сучасній теорії та практиці перекладу, зокрема: проблемні модифікації аналізу художніх творів свої дослідження присвячували вчені-методисти З. Я. Рез, Н. О. Корст, Н. Д.

Молдавська, В. Г. Марацман, Т. О. Пахомова, А. Л. Ситченко, В. Гладішев, Ю. Горідько, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мірошніченко, О. Ніколенко та інші. У стилістиці російської мови вивчення порівнянь найкраще представлене працями В. В. Виноградова, а в стилістиці української мови – працями І. Білодіда, В. Ващенка, С. Єрмоленко.

У більшості сучасних джерел переклад порівнянь та метафор аналізується в контексті передачі метафор на матеріалах різних творів та пар мов: Е. Фадайі (Дж. Оруелл «1984», англійська – перська); М. Зогді, А. Сайіді (О. Хайям «Рубаї», перська – англійська); Б. Акундабвуні (Р. Стівенсон «Острів скарбів», англійська – суахілі); М. Коваленко (С. Моем «Театр», англійська – російська).

Лексичні особливості художнього перекладу і його матеріалів розглядали у своїх працях Е. Бенвеніст, В. А. Чабаненко, О. Е. Філімонова також це питання досліджували Т. В. Анісімова, О. В. Бакун, В. Л. Будаєв та інші.

Значно менше праць присвячено проблемі перекладу власне порівнянь. Так, П. Піріні не лише розглядає природу та функції порівнянь як стилістичного прийому, виокремлює критерії для їх класифікації, а й пропонує перелік потенційних стратегій, які можуть використовуватися для їх перекладу. Низка авторів вивчає особливості перекладу порівнянь та метафор на матеріалах різних творів та пар мов: М. Шамсайіфард, М. Фумані, А. Нематі (В. Шекспір «Гамлет», англійська – перська), Дж. Альшаммарі (Е. Хемінгуей «Старий і море», англійська – арабська), Е. Хілман, К. Ардіанті, І. Пелаві (Ф. С. Фіцджеральд «Великий Гетсбі», англійська – індонезійська), Т. Г. Король, В. С. Денисенко (О. Вайльд «Портрет Доріана Грея» – англійська – українська й російська), Л. Ікалюк (Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь», англійська – українська).

Тим не менш, при такій широкій варіації досліджень нами не було виявлено жодної праці, що стосувалася б теми перекладу порівнянь та метафор у новому романі популярного англomовного автору українською мовою. С. Ахерн та її роман «Подивись на мене» як основний матеріал роботи було обрано також не випадково, адже до сьогодні немає жодного перекладу українською мовою. Це досить дивно, адже наразі популяризація української мови високо зросла і кількість україномовних читачів швидко збільшується. Саме на фоні цієї проблеми ми бачимо актуальність у створенні перекладу твору українською мовою. До того ж, така практика буде корисна не лише читачам і прихильникам авторки, а й їй власне, тому що з розширенням мовного діапазону твору зростатиме попит та популярність творів, аудиторія, в свою чергу, зростатиме.

Відтак, **актуальність обраної теми дослідження**, з одного боку, зумовлена соціальним попитом суспільства на якісні переклади сучасної англomовної художньої прози українською мовою, а з іншого боку недостатньою інформацією, що стосується стратегій перекладу порівнянь та метафор у цьому контексті.

Відповідно **мета кваліфікаційної роботи** полягає в теоретичному узагальненні основ перекладу порівнянь та метафор з англійської мови, аналізі перекладу порівнянь та метафор російською мовою в романі С. Ахерн «Подивись на мене» та практичній реалізації їх перекладу українською мовою.

Об'єктом дослідження є порівняння та метафори як стилістичні прийоми та перекладацька проблема.

Предмет дослідження складають особливості перекладу порівнянь та метафор в англomовному романі С. Ахерн «Подивись на мене» російською та українською мовами.

Предмет і мета дослідження зумовили необхідність у розв'язанні таких завдань:

- розглянути основні стилістичні прийоми, які використовуються в художньому тексті;
- дослідити порівняння та метафори як стилістичні прийоми;
- класифікувати та описати стратегії перекладу порівнянь та метафор;
- здійснити аналіз російськомовного перекладу порівнянь та метафор у романі С. Ахерн «Подивись на мене»;
- реалізувати власний переклад відібраних порівнянь та метафор українською мовою.

Розв'язання визначених завдань вимагало залучення таких методів дослідження:

- описовий метод для викладу теоретичного матеріалу з проблеми дослідження;
- метод зіставлення з метою визначення спільних та відмінних рис досліджуваного матеріалу;
- метод моделювання з метою представлення процесу перекладу англomовного твору на українську мову;
- дескриптивний та критичний аналіз задля аналізу російськомовного перекладу твору з англійської мови;
- метод узагальнення задля формулювання остаточних висновків проведеного дослідження.

Наукова новизна виконаного дослідження полягає у тому, що:

- уперше укладено перелік основних перекладацьких прийомів, що дозволили реалізувати відповідні стратегії перекладу метафор та порівнянь.

- результати даного дослідження можуть стати актуальними та корисними для оптимізації викладання курсів з стилістики й практики перекладу з англійської мови. Також на основі остаточного готового матеріалу можна створити певні кліше, які допоможуть економити час при письмовому перекладі.

У межах цього дослідження було виконано переклади 147 порівнянь українською мовою, відібраних з оригінального англомовного роману С. Ахерн «Подивись на мене», та його російського перекладу. Також нами було знайдено 53 метафори, що майже втричі менше, ніж порівнянь.

Мета і завдання дослідження визначили структуру кваліфікаційної роботи, що складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, який налічує 79 найменувань, серед яких 65 – українською й російською мовами та 14 – англійською й німецькою.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР

1.1 Стилiстичнi прийоми як засоби увиразнення художнього тексту

Під час створення художнього (і не тільки) твору, для кожного з авторів першочерговою задачею є максимально точне та чітке відтворення і донесення своєї думки до читача, створення певного враження в нього та виклик саме тих емоцій та почуттів, які переживав сам творець. Але все далеко не так просто, як здається на перший погляд, адже неймовірно важно зробити так, щоб декілька літер написаних разом на папері викликали у читача чи то сум, чи то радість, навіяли стривоженість, злість і розачарування, або навпаки радість, задоволення чи захват. Їх першочергова задача – занурити читача з головою в атмосферу твору, спонукати обожнювати чи ненавидіти героїв.

У цьому автору може допомогти різноманітний спектр стилістичних засобів. Саме тому вони широко вживаються в художній літературі, адже покликані не лише індивідуалізувати мовлення й стиль автора, а й збагатити його емоційними нюансами, увиразнити художні образи.

Стилiстичними прийомами називають рiзні способи комбiнування мовних одиниць одного рiвня у межах одиниць вищого рiвня. Стилiстичний прийом характеризується усвiдомленою обробкою мовного явища, що сприймається як вiдхилення вiд загальноповживаних норм мовного спілкування. Зрозуміло, що природа стилістичного прийому не може полягати у відхиленні від норм мови, бо в цьому випадку він протиставлявся б мовній нормі. Насправді ж «стилiстичні прийоми пiдпорядковані мовній нормі, проте пiд час дотримання цiєї норми зберігають лише найхарактерніші, типові структурні або семантичні риси мовної одиниці, які досягли узагальнення та типізації й перетворилися на модель породження» [7, с. 47]. Стилiстичний прийом ґрунтується на синтагматичних вiдношеннях

між стилістично маркованими і стилістично немаркованими одиницями в тексті. Отже, в основі стилістичних прийомів лежать синтагматичні відношення, що виникають між стилістично різноякісними одиницями мови.

Стилістичні прийоми англійської мови умовно поділяють на кілька груп:

- лексичні;
- синтаксичні;
- лексико-синтаксичні;
- фонетичні та графічні [5, с. 137].

Пропонуємо розглянути кожну групу, як то кажуть: «під призмою мікроскопу». Адже кожний засіб має індивідуальні форми вираження в реченні та, більш того, за кожним з них закріплена індивідуальна функція і при правильному використанні кожен з засобів здатний додати твору справжню «родзинку».

До лексичних стилістичних засобів належать:

- антономазія;
- метафора;
- метонімія;
- епітет.

Антономазія (antonomasia) – це стилістичний засіб, що передбачає вживання власної назви замість загальної. Сутність антономазії ґрунтується на тому, що власне ім'я, найчастіше ім'я особи, що вирізняється якоюсь характерною ознакою або сталою приналежністю до певного явища, стає прикметою цієї ознаки або цього явища. Існує два види антономазії:

1. Використання широко відомих власних імен персонажів у ролі загальних: *закоханих називають Ромео і Джульєтта, залицяльника — Дон Жуан, ревнивого — Отелло, скупого — Плюшкін, пустого мрійника — Манілов, слухняного трудівника — Іван.*
2. Вживання загальних назв у ролі прізвищ або імен літературних персонажів. На такі приклади багата українська література: *Пузир, Калина, Часник, Галушка, Марко, Безсмертний, Тарас Трясило.*

Антономазія вимагає попередніх фонових знань, тобто знань про ознаки і властивості того, чиє ім'я або назва використовується. Обидва види антономазії характеризуються виразною експресією, широко вживаються у публіцистичному, науково-популярному мовленні, у фольклорі, в усній розмові, в художніх творах піднесено романтичного або принижено сатиричне характеру. Наприклад: *У чистім полі, в полі на роздоллі, де колосочки проти сонця жмуряться, Вернигора, Вернивода й Вернидуб—три велетні – зібралися та й журяться (Л. Костенко).*

Метафора (metaphor) – один із основних тропів поетичного мовлення. У метафорі певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів за допомогою інших, на основі їхньої схожості чи навпаки контрастності. Різновиди метафори:

- колір (*наприклад, білий сніг – білий світ*).

Перше значення – пряме – білий сніг. Друге – переносне, метафоричне – білий світ;

- розмір (*наприклад, грудка землі – грудка суму*);
- форма (*рука хлопчика – рука долі*);
- функція (*палець людини – палець станка (деталь станка)*);
- місцезнаходження (*дно моря – дно життя*);
- форма і функція (*хвіст ящірки – хвіст літака*);

- емоційне враження (*чорна земля – чорна душа*).

Метонімія (metonymy) – це стилістичний засіб, оснований на взаємодії логічного та контекстуального значення, за ознакою їхньої суміжності, тобто належності їх до одного кола явищ, до понять одного порядку, пов'язаних часовими, просторовими, причинно-наслідковими та іншими відношеннями. Наприклад: *Київ прокидається – (не саме місто, а люди, які в ньому перебувають.); Я з'їв цілу тарілку – (не сам предмет, а що в ньому вміщено);*

Епітет (epithet) – один із основних тропів поетичного мовлення, призначений підкреслювати характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища і, потрапивши в нове семантичне поле, збагачувати це поле новим емоційним чи смисловим нюансом. Епітети можуть виражатися одним словом, бути складеними, інвертованими, фразовими, метафоричними та перенесеними. Наприклад: *золота осінь; синє море; білосніжна зима; оксамитова шкіра; кришталевий дзвін.*

Інвертований епітет отримав свою назву завдяки особливостям логіко-синтаксичних відносин, що пов'язують його головний та залежний елементи: логічний центр тут підпорядкований синтаксично, а синтаксично ключове слово не є головним. Велика кількість уживаних інвертованих епітетів вже стала частиною мовної системи і може бути легко розшифровано іншою мовою, наприклад, при усуненні інверсії. До таких виразів належать: *a jewel of a man* – золота людина; *a hell of a noise* – нестерпний шум; *a brute of a man* – грубіян. Під фразовим епітетом розуміють словосполучення або речення, графічно, синтаксично та інтонаційно уподібнене до слова. Такі епітети є надзвичайно поширеними як в художньому мовленні, так і в пресі. Наприклад: *He coolly told the waiter to telephone for two stalls, which seemed to me a grand man-about-town way of doing things* - Він холодно наказав офіціантові замовити по телефону два крісла в партері, що здавалося мені чудовим способом

робити справи, до якої прибігають світські люди. А *man-about-town* – означає світська людина, багатий гульвіса і є стійким виразом.

Метафоричний епітет – це художнє означення, яке образно характеризує якийсь предмет чи явище. Метафоричний епітет відрізняється від звичайної метафори тим, що в ньому є елемент зіставлення. Можна, наприклад, в контексті замінити слово «зуби» словом «перлини». Ми отримаємо чисту метафору, весь ефект якої полягає в те, що слово «зуби» не вжито. Але можна сказати «перлинні зуби». Тут епітет «перлинні» відіграє ту ж роль, що і слово «перлини» у першому випадку, але відмінність полягає у тому, що слово «зуби» все ж вжито, і тому полегшено розуміння пропозиції. «Перлинні зуби» або «зуби-перлини» дає зіставлення слова, що називає предмет у прямому значенні зі словом, і називає його метафорично.

Синтаксичні стилістичні засоби, у свою чергу, поділяють на:

- інверсію;
- риторичне запитання;
- еліпсис;
- відокремлення;
- апосіопезу;
- ретардацію;
- повторення;
- паралельні конструкції;
- полісиндетон.

Інверсія (*inversion*) – стилістична фігура поетичного мовлення, яка полягає в незвичному розташуванні слів у реченні з очевидним порушенням синтаксичної конструкції задля емоційно-смислового

увиразнення певного вислову. Почасти вживання інверсії зумовлюється вимогами віршового розміру й впливає на ритмомелодику поетичного твору, створює своєрідні ритмічні нюанси. Використання інверсії неможливе за нормативного синтаксичного ладу. Наприклад: *«Так ніхто не кохав. Через тисячі літ // Лиш приходить подібне кохання»* (В. Сосюра), замість: *Ніхто не кохав так. Подібне кохання приходить лише через тисячі літ.*

Риторичне запитання (rhetorical question) – запитання, на яке не потрібно відповідати. Риторичне питання задають не заради відповіді, а заради того, щоб щось сказати, звернути увагу. Риторичне запитання – питальне за своєю будовою речення, яка передає нам повідомлення про що-небудь, на зразок розповідного. Риторичне запитання звичайно підкреслює емоції мовця. Наприклад: *«За що ти мене вбив? Кров'ю землю обагив?... За що туча несходи-ма? Де тут голос побратима?»* (Андрій Малишко);

Еліпсис (ellipsis) – пропуск у висловлюванні окремих структурних елементів, які мають домислюватися на основі контексту. Еліпсис як стилістична фігура у літературі полягає в опущенні певного члена речення чи словосполучення, які легко відновлюються, спираючись на зміст поетичного мовлення. Еліпсис вживається задля досягнення динамічності і стислості висловлення думки та напруженості дії. Наприклад: *Зостались ви, пісні старії, Щоб старину згадати нам, Старим — літа їх молодії* (О. Корсун). В останньому рядку опущено слово «згадати».

Відокремлення (detachment) – це смислове виділення того чи іншого члена речення для посилення їхнього значення. Наприклад: *Над оболонню висять низько [які?] білі, [а які саме білі?] аж прозорі, хмари* (І. Нечуй-Левицький).

Апосіопеза (aposiopesis) – стилістична фігура, незавершене обірване речення, в якому думка висловлена не повністю. Вона підкреслює неможливість сформулювати всю глибину думки, почуття або небажання про все говорити, оскільки співбесідник спроможний зрозуміти й без слів.

Наприклад: *Там, під горою, в посмутнілій хаті,*

Стоїть труна... а там, на тій горі...

І пізніє літо... снопики на нивці...

Лукає мати... бігає хлоп'я...

А там, у гробі...(Ліна Костенко).

Ретардація (suspence) – композиційний прийом, який полягає у штучному уповільненні розгортання сюжету, дії шляхом залучення до художнього твору вставних сцен та епізодів, описів природи і т. ін., головна ідея при цьому подається в кінці. Це привертає увагу читача та підтримує його інтерес.

Повторення (repetition) – це стилістичний засіб, метою якого є логічне наголошення та привертання уваги читача до ключового слова чи речення. Наприклад: «*Мати любила його без пам'яті, тряслась над ним і у всім волила його волю*» (Іван Франко).

Паралельні конструкції (parallel constructions) – синтаксичний стилістичний засіб, основою якого є ідентичність або подібність синтаксичної структури двох або більше речень чи частин речень. Наприклад: «*Alice likes sewing, painting and playing tennis.*» Еліс подобається вишивання, малювання і гра в теніс.

Полісиндетон (polysyndeton) – фігура мови, що виражається у такій побудові речення, при якій всі або майже всі однорідні члени речення зв'язані між собою одним і тим самим сполучником, тоді як звичайно в цьому випадку з'єднуються лише два останніх однорідних члени речення.

Використовується для посилення експресії. Наприклад: *«Ні їсться, ні п'ється і серце не б'ється, І очі не бачать, не чуть голови, Неначе немає, ніби неживий...»*(Т. Шевченко).

Відповідно до лексико-синтаксичних стилістичних засобів належать:

- градація;
- порівняння;
- перифраз;
- антитеза.

Градація (climax) – стилістична фігура, котра полягає у поступовому нагнітанні засобів художньої виразності задля підвищення чи пониження їхньої емоційно-сміслової значимості. Яскравим прикладом висхідної градації можуть слугувати рядки з відомої «Казки про золоту рибку» О. С. Пушкіна:

Не хочу бути чорною селянкою,

Хочу бути стовповою дворянкою;

Не хочу бути стовповою дворянкою,

А хочу бути вільною царицею;

Не хочу бути вільною царицею,

А хочу бути володаркою морською.

Порівняння (simile) – це стилістичний прийом, що полягає в частковому уподібненні двох об'єктів дійсності (або їх якостей), які належать до різних класів. Порівнювані предмети не ідентичні повністю, вони тільки чимось нагадують один одного. Констатація їх часткової єдності і створює необхідні умови для нового нетривіального сприйняття предмета.

Просте порівняння: *швидкий як блискавка, легкий немов пух*;

Безсполучникове порівняння: *будинок – повна чаша, язик твій – ворог твій*;

Негативне порівняння: *не мишеня, не жаба, а невідома тваринка*;

Порівняння, оформлене за допомогою орудного відмінку: *вершник летить птахом*;

Порівняння, подане за допомогою прислівника: *з вовками жити – по-вовчому вити*;

Метафора — один із основних тропів поетичного мовлення. З грецької це слово перекладається як «перенесення». Метафора означає розкриття сутності одного предмета чи явища через особливості іншого. Метафора — перехід інтуїтивного осяяння у сферу раціональних понять. І що далі містяться один від другого протиставні розряди об'єктів, то яскравіша метафора, яка прагне на відміну від символу, зосередитися в образній оболонці:

Вечір тутачки крапчастий

в деревах моркву гризе.

Під засушеною квіткою

хата сторінку чита.

В клубок білих ниток

заховався кіт,

дивиться на кашель,

що візерунком синім

коло баби спить. (Микола Воробйов)

Перифраз (periphrasis) – це троп, що описово виражає одне поняття за допомогою декількох інших, наприклад:

- *блакитна планета (Земля);*
- *чорне золото (нафта);*
- *другий хліб (картопля);*
- *король грибів (білий гриб);*
- *корабель пустелі (верблюд);*
- *сталеве полотно (залізниця);*
- *канцелярський щур (урядовець);*
- *вічне місто (Рим);*
- *вечір життя (старість);*
- *господар тайги (ведмідь);*
- *наші молодші брати (тварини).*

Антитеза (antithesis) – стилістичний прийом, що полягає у зіставленні протилежних думок або образів для посилення враження. Лексичною основою антитези є присутність антонімів, що наочно проявляється в прислів'ях і приказках:

- *легко подружитися, важко розлучитися;*
- *розумний навчить, дурень набридне;*
- *навчання — світло, а невчення — тьма;*
- *багатий і в будні бенкетує, а бідний і в свято горює;*
- *тихіше їдеш, далі будеш.*

Існує також чимало фонетичних та графічних стилістичних засобів, найуживанішими серед яких є:

- інтонація;
- алітерація;
- оноματοпея;
- гафон.

Інтонація (intonation) – сукупність мелодики, ритму, темпу, інтенсивності, акцентів, тембру й інших просодичних елементів мови. Інтонація організовує мову фонетично, є засобом вираження різних синтаксичних значень і категорій, а також експресивного й емоційного забарвлення.

Алітерація (alliteration) – стилістичний прийом, який полягає у повторенні однорідних приголосних звуків задля підвищення інтонаційної виразності твору, для емоційного поглиблення його змістового зв'язку.

Наприклад: «*Осінній день, осінній день, осінній! О синій день, о синій день, о синій! Осанна осені, о сум! Осанна, Невже це осінь, осінь, о! – Та сама...*» (Ліна Костенко)

Оноματοпея (onomatopoeia) – слово, що є результатом звуконаслідування. Найчастіше оноματοпоетичною є лексика, яка прямо пов'язана з істотами або предметами – джерелами звуку. Наприклад:

- *звуки природи: splash, boom, whoosh - плух, грюк, шубовсь;*
- *звуки тварин: squeak, cock-a-doodle-doo, meow, woof, quack - кукуріку, няв, гав;*
- *звуки оточуючого світу: bump, beep, clash - гуп, грюк;*
- *звуки людей: grunt, gasp, yawn - гм, ах, хех.*

Графон (graphon) – стилістичний засіб, покликаний передати у письмовій формі те, що в усному мовленні передається за допомогою

фонетичних засобів. Це може бути специфічна вимова, розтягування голосних, заїкання т. д.

Поряд із зображальними та виражальними засобами мови потрібно згадати ще й тематичні стилістичні засоби. Вибір теми в художньому творі тісно пов'язаний із головною ідеєю, а отже, має певне стилістичне навантаження і слугує, з одного боку, засобом впливу на читача, а з другого, – відображенням світобачення письменника. Кожний літературний напрям надає перевагу певному переліку тем, і, як наслідок, певним стилістичним тематичним засобам.

Отже, різноманіття стилістичних засобів, таких: антономазія, метафора, метонімія, епітет, інверсія, риторичне запитання, еліipsis, відокремлення, апосіопеза, ретардація, повторення, метафора, паралельні конструкції, полісиндетон, градація, порівняння, перифраз, антитеза, інтонація, алітерація, ономатопея, гафон, слугує якнайточнішому вираженню творчого задуму автора. Кожен з них працює на користь досягнення образності та художності твору. Стилiстичні прийоми скеровують рух думки, виділяючи, підкреслюючи потрібну інформацію за допомогою розташування слів у реченні, частин висловлювання в тексті, вживання нестандартних зворотів. Вони є справжнім оздобленням мови. Використання стилістичних прийомів у мовленні передбачає високий рівень лінгвістичної компетентності та мовленнєвої підготовки оратора чи письменника, а при їх перекладі – перекладача.

1.2 Порівняння як стилістичний прийом

Порівняння – це тропеїчні фігури, в яких мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших: *дівчина струнка, як тополя; волошки сині, як небо; надворі тепло, як улітку; руки, як у мамі* тощо. Про їх місце і важливість у стилістичній системі мови можна судити зі слів О. Потебні

«Самий процес пізнання є процес порівняння» [64, с. 142]. Порівняння є елементом оцінної діяльності, з одного боку, та універсальним способом переосмислення значення слів – з другого. Традиційно порівняння вважається найпростішим мовним засобом створення образності у художній літературі [4; 5; 6; 8]. Однак, на даному етапі розвитку лінгвістичної науки активно розглядається думка про те, що порівняння є одним із засобів пізнання світу, зокрема, його етнокультурної специфіки, і її поділяє ціла низка сучасних мовознавців [1; 2; 11]; сучасні лінгвістичні пошуки спрямовані на вивчення мисленнєвих процесів і їхнього зв'язку з культурою, ментальністю, духовністю певного етнічного осередку [3; 7; 9]. За допомогою цього мовностилістичного засобу виражається національно-культурна специфіка ментальності й характеру будь-якого етносу. Саме така специфіка порівняння зумовлює його актуальність. Порівняння вивчають у різних аспектах:

- граматичному (виявляють і класифікують морфологічні, словотвірні, синтаксичні властивості порівняння);
- фразеологічному (описують порівняння як стале сполучення слів);
- ономазіологічному (розглядають компаративні конструкції в аспекті зв'язків їхніх компонентів з позамовними об'єктами);
- семасіологічному (вивчають семну структуру компонентів порівняння, взаємодію їхньої семантики);
- функціонально-стилістичному (описують функцію порівнянь у різних стилях мовлення).

Традиційно вважають, що порівняння – первинне явище, метафора – вторинне. О. Веселовський, І. Лисков, Ш. Баллі припускають, що метафора виникла в період повної залежності людини від природи, коли первісна людина уподібнювала навколишнє середовище собі та своїм вчинкам. Метафора притаманна анімістичному складу мислення, за якого

ототожнюються несхожі між собою предмети. Порівняння – наслідок розподілу предметів за різними категоріями, а, отже, й свідчення того, що воно виникло після метафори. Про первинність метафори говорять і сучасні дослідники. Культуролог О. І. Пігалєв вважає, що мова заступала ритуали: «Перші слова були священними іменами як соціальні імперативи, а ці імена були метафорами» [5, с. 147]. Ця теорія не набула особливого поширення, оскільки метафора складніша для сприйняття, ніж порівняння.

З'ясування суті порівняння пов'язане з проблемою його взаємодії з метафорою. Основною ознакою порівняння М. Черемисіна вважає не двочленність, а особливе компаративне значення другого компонента порівняння, яке відрізняється і від прямого, і від переносного значення; воно не спрямоване на реальний предмет (на відміну від прямого); не відбувається підміна одного предмета іншим (на відміну від переносного). За компаративного значення відсутня пряма номінація, другий компонент компаративної конструкції викликає живе уявлення про предмет чи явище, загальне втілюється в одиничному. У працях 1970-х років М. Черемисіна чітко розмежовує порівняння й метафору. Метафора – це семантична функція мовного знака, його переносне вживання; матеріальним носієм метафори є слово, що реалізується в контексті.

Порівняння варто сприймати як конструкцію, тому що порівняльний зміст притаманний не слову чи словосполученню, а цілій конструкції: «...метафора — це значення (функція) слова, а порівняння — це значення (функція) речення» [8, с. 22–23]. І. Шенько, Д. Ащурова наголошують на спільності семантичної природи метафори та порівняння; семантика порівняння не дорівнює сумі значень його компонентів, а є самостійною мовною одиницею. Основна відмінність між метафорою і порівнянням полягає у їхній граматичній структурі: порівняння – предикативна конструкція, воно може бути виражене закінченим реченням. Якщо порівнянню притаманна деяка самостійність і часткова незалежність від

контексту, то метафора, що не має предикативної структури, поза контекстом не сприймається. На думку А. Бена, порівняння ґрунтується на психологічному відчутті подібності, що є основою творчої сили розуму, оскільки людський розум постійно прагне віднайти подібність між предметами. Важливим вважаємо висновок А. Бена про призначення порівняння. Він зазначає, що в усіх формах мовлення, мета яких уплинути на розум (опис, розповідь, судження), порівняння використовують для того, щоб зробити предмет зрозумілішим. В ораторському мовленні в поезії, у творів, що впливають на почуття, завдання інше: «...мета порівняння - створити враження більшої сили» [13, с. 56]. Отже, А. Бен наголошує, що існують порівняння, які впливають на розум (у науковому стилі мовлення), на почуття (в ораторському, художньому), і вказує на функції, що їх розрізняють. Він встановлює такі правила: обраний для порівняння образ повинен бути виразнішим, ніж предмет порівняння, ступінь посилення не повинен переходити межі природності, порівняння не повинне бути надто поширеним; не варто використовувати порівняння, які впливають тільки на розум, а не на серце.

Із середини 50-х рр. XX ст. зростає кількість праць, у яких досліджується специфіка порівняння в художньому та публіцистичному стилях мовлення. Дослідження стилістичної функції порівнянь проведено на матеріалі багатьох мов (української, російської, польської, англійської, німецької, французької, іспанської тощо), творів різних письменників (П. Загребельного, М. Стельмаха, О. Пушкіна, Л. Толстого, Б. Пастернака тощо). Автори більшості досліджень, присвячених функціонуванню порівнянь у різних стилях мовлення, вказують на такі стилістичні функції компаративних структур: функція пояснення, уточнення якогось поняття; функція конкретизації, унаочнення зображення якогось явища; функція підкреслення тієї чи іншої думки; функція створення живих, переконливих образів; функція пожвавлення внутрішньої форми метафоричного слова тощо.

Незалежно від того, чи сприяє порівняння створенню яскравішого образу персонажа, чи підкреслює ту чи іншу думку і т. п., воно передусім – не тільки основний засіб розкриття сутності явища, а й засіб репрезентації ставлення до нього автора твору. Вибір порівняння завжди пов'язаний з характером авторської оцінки того, що зображено. «Порівняння має модальність, воно не є нейтральним: у ньому передається авторське ставлення до того, що зображується. Водночас асоціації, які виникають при сприйнятті порівнянь, говорять значно більше, ніж простий, логічно розчленований опис» [14, с. 60].

Порівняння — це явище, покладене в основу багатьох образних засобів мовлення. Воно синкретичне, оскільки перебуває на межі між тропеїчними і нетропеїчними стилістичними прийомами й виконує дві основні стилістичні функції – пізнання (когнітивну) та впливу (прагматичну).

Порівняння – один з основних прийомів пізнання світу, його традиційно вважають найпростішим мовним засобом образності. Однак, суперечливі погляди на походження, граматичну, семантичну структури та функціональну спрямованість компаративних конструкцій засвідчують те, що дослідники не завжди враховують складність цієї лінгвістичної категорії, якій притаманні антропоцентричність, прагнення до зіставлення шляхом оцінки віддалених одне від одного явищ дійсності, зумовленість суб'єктивним досвідом автора. Ці властивості порівняння тісно пов'язані з сучасною антропоцентричною парадигмою, яка виходить з того, що людина, пізнаючи ті чи інші явища, оцінює їх на підставі власного попереднього досвіду. Зіставлення різних предметів завжди передбачає наявність чийогось погляду, тобто порівняння містить у собі думку, оцінку конкретної особистості. Порівняння нерозривно пов'язане з ціннісною картиною світу, його аналіз дає змогу виявити місце тих чи інших об'єктів у мовній картині світу окремої особистості. Індивідуальний досвід людини тісно пов'язаний з уявленням про «добро» і «зло», «погане» і «добре», «гарне» і «бридке», що

вводить у змістову структуру компаративної конструкції такі компоненти, як оцінність, експресивність та емоційність. Ці компоненти сприяють створенню тієї частини інформації, яка відображає авторське бачення довкілля і узгоджується з індивідуальною моделлю світу письменника або журналіста.

В основі порівняння лежать логічні операції виокремлення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою, зіставлення з ним і опис. Наприклад: *Сплив вересень синій, як терен. Жовтень палає, червоний, як глід (О. Гончар).*

У порівнянні розрізняють суб'єкт порівняння (те, що порівнюють), об'єкт порівняння (те, з чим порівнюють) і ознаку, за якою один предмет (суб'єкт) порівнюється з іншим (об'єктом). Ознака може визначатися за кольором, формою, розміром, запахом, відчуттям, якістю, властивістю тощо. Розрізняють порівняння логічні й образні. При логічних порівняннях встановлюється ступінь схожості чи відмінності між предметами одного класу, беруться до уваги всі властивості, якості, ознаки порівнюваних предметів, але виділяється щось одне. Наприклад: / на Україні я сирота, мій голубе, як і на чужині (Т. Шевченко).

Логічні порівняння використовуються в основному в науковому, офіційно-діловому, розмовному стилях. Вони додають до предмета нову інформацію. Образне порівняння відрізняється від логічного тим, що воно вихоплює одну якусь найвиразнішу ознаку, часом несподівану, і робить її основною, ігноруючи всі інші.

Порівняння буває декілька видів:

- простим – в ньому один предмет чи явище зіставляється з однією чи більше однорідними ознаками: *парубок, мов явір;*

- поширеним, коли предмет чи явище зіставляються з кількома ознаками одночасно: *У слів є відмінна природа: одні є скучні і сіряві, як придорожні пили; другі, як свіжий пісок...*

- приєднальним, в якому образ подається вже після предмету:

Як човен веселий, відчаливши в море, По синім кришталі за вітром летить І веслами воду і пінить, і оре, Лебежою шиєю в хвилях шумить, — Так дикий аран, поводи відпустивши Коню вороному, в пустиню біжить.

- заперечувальним – у цьому порівнянні є протиставлення двох об'єктів. *Ой то не зоря — то дівчина моя!*

Порівняння може виражатися за допомогою таких граматичних засобів:

1. Порівняльний зворот (непоширений і поширений) зі сполучниками як, мов, немов, наче, неначе, неначебто, ніби, нібито, немовби, немовбито. Наприклад: *Дівчина була невеличка на зріст, але рівна, як струна, гнучка, як тополя, гарна, як червона калина, довгобраз, як червонобокі яблучка, губи були повні та червоні, як калина* (І. Нечуй-Левицький);

2. У формі орудного відмінка. Наприклад: *А серденько соловейком щебече та плаче; Синє море звірюкою то стогне, то виє; І квіткою, й калиною цвісти над ними буду* (Т. Шевченко).

Відтак, можна запевнити, що порівняння – один з основних прийомів пізнання світу. Його традиційно вважають найпростішим мовним засобом образності. В основі порівняння лежать логічні операції виокремлення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою, зіставлення з ним й опис.

1.3. Метафора як стилістичний прийом

Поняття «метафора» викликає різноманітні дискусії протягом всієї історії розвитку лінгвістичної науки. Проте воно активно вивчалось й в інших науках. Можна сміливо стверджувати, що саме метафоричне мислення

спричинило розвиток як мови, так і культури загалом. Тому в широкому культурному полі поняття «метафора» присутнє не лише в лінгвістиці, але й у філософії, психології, літературознавстві. Дослідженням метафори займалися найвидатніші мислителі – Арістотель, Руссо, Гегель, Е. Кассіер, Х. Ортегі і Гассет та багато інших. Метафора і сьогодні привертає увагу представників різних наук, які по-різному визначають її сутність. На думку Н. Д. Арутюнової, вивчення метафори стає: «все більш інтенсивним та швидко розширюється, захоплюючи різні області знань — філософію, логіку, психологію, психоаналіз, герменевтику, літературознавство, літературну критику, теорію витончених мистецтв, семіотику, риторику, лінгвістичну філософію, різні школи лінгвістики» [4, с. 67]. Перш ніж визначити поняття метафори в лінгвістичних студіях, прослідкуємо етимологію цього слова. Термін – метафора походить від грецького слова –«μεταφορά», що означає – перенесення.

З даного визначення витікає, що метафора виникає на основі перенесення властивостей, тому її можна назвати скороченим порівнянням: відбувається заміщення того, що мовець має на увазі, іншим висловом. На нашу думку, дуже важливо підкреслити, що метафора – це саме перенесення за аналогією, тобто за схожістю або подібністю, за асоціацією тощо.

Поняття асоціації стосується мисленнєвих процесів мовця, тому воно є причиною або поштовхом до виникнення метафори. Метафора реалізується також у мовленні і вона є мовленнєвим явищем. Уперше воно почало вивчатись у риториці, де метафора розглядалась як відхилення від норми, як перенесення назви одного предмету на інший. Головною метою метафори в риториці було прикрасити мовлення, здійснити вплив на слухача та переконати його. Тому метафора, головним чином, виконувала прагматичну функцію.

Пізніше вивчення метафори перейшло до стилістики, а саме до образного мовлення, коли метафора почала виконувати образну функцію.

Оскільки метафора функціонує саме в мовленні, її слід розглядати як мовленнєвий, індивідуально реалізований прийом мовця або письменника, який він застосовує, дотримуючись певної фігури та використовуючи певні мовні засоби. Твердження, що мовлення є індивідуальним, підтверджується дослідженнями мови та мовлення відомого швейцарського мовознавця Фердинанда де Соссюра і не менш відомого німецького вченого Вільгельма Гумбольдта. Вони надали більш чіткішого розрізнення та визначення цих двох понять, за яким мовлення включає індивідуальні комбінації, залежні від мови мовців та акти фонації реалізації акустичних образів, які так само залежні від волі мовців і необхідні для здійснення цих комбінацій.

Метафора – незамінний інструмент стилю художньої літератури. Розрізняють живі і стерті метафори. Стерту метафору називають катахреза (catachrèse), деякі лінгвісти не вважають її виразним засобом (фігурою). Наприклад: *ніжка стільця, вушко голки* (укр.); *ножка стула, ушко иглы* (рос.); *a leg of a chair, the eye of a needle* (англ.) і т. д.

Живі метафори – це переважно індивідуальні або оригінальні метафори. В англійській мові:

Autumn comes

And trees are shedding their leaves,

And Mother Nature blushes

Before disrobing (N. West).

All the world's a stage, and all the men and women merely players. They have their exits and their entrances (William Shakespeare).

America has tossed its cap over the wall of space. John F. Kennedy Chaos is a friend of mine (Bob Dylan).

A good conscience is a continual Christmas (Benjamin Franklin).

You ain't nothin' but a hound dog, cryin' all the time (Elvis Presley).

В основі метафор лежать образи, створювані нашими основними п'ятьма почуттями. Тож складні метафори, як правило, базуються на

синестезії, подвійному відчутті. Аналогії, що народжуються у автора на рівні сприйняття, індивідуальні та довільні на відміну, наприклад, від символу, де вони стабільні. Тому такі метафори вимагають особливої розшифровки в процесі комунікації. Подібність між предметами (явищами), на підставі якого стає можливим «ім'ям» одного предмета називати інший, буває найрізноманітнішим.

Предмети можуть бути схожі:

- а) формою;
- б) розташуванням;
- в) кольором;
- г) розміром (кількістю, обсягом, протяжністю тощо);
- г) ступенем щільності, проникності;
- д) ступенем рухливості, швидкості реакції;
- е) звучанням;
- є) ступенем цінності;
- ж) функцією, роллю;
- з) характером виробленого на наші почуття враження і т.д.

Нижче наводимо метафори, у яких відображені зазначені різновиди подібності:

- а) (форми) *кільце ковбаси, дуги брів, гребінь птиці (гори), стрічка дороги, цибулинка церков, воронка розриву;*
- б) (розташування) *голова (хвіст) комети, потягу; підошва (маківка) гори; плечі важеля; газетний підвал; ланцюг озер; крило будівлі;*
- в) (кольори) *мідь волосся, коралові губи, пшеничні вуса, шоколадна засмага, смарагдові очі;*
- г) (розміру, кількості) *потік (океан) сліз, ні краплі таланту, гора речей, море голів, хмара комарів, дерева-карлики;*
- г) (ступеня щільності) *чавунні долоні, залізні м'язи, кисіль доріг, стіна дощу, серпанок туману;*

д) (ступеня рухливості) *колода, колода (про неповоротку, повільну людину), дзига, бабка (про рухомому дитину);*

е) (характеру звучання) *дощ барабанить, вищання пилки, вітер завив, завивання вітру, зателкотав (заржав) від задоволення;*

є) (ступеня цінності) *золоті слова, колір товариства, сіль розмови, цвях програми, перл творінь, перлина поезії;*

ж) (функції) *ланцюги рабства, шлюбні пута, павутина брехні, скувати чий-небудь дії;*

з)(враження, виробленого абстрактним предметом або властивості предмета, особи) *крижаний погляд, тепла зустріч, гаряча любов, чорна зрада, кислий вираз, солодкі речі.*

Деякі метафори містять не одну, а кілька ознак подібності. Так, метафора «крила» (крила млина) відображає і подібність форми, і схожість руху з крилом птаха (ми говоримо млин махає крилами), метафора «срібло» (срібне волосся) підкреслює схожість в кольорі і блиску; метафора «дзеркало» (дзеркало озера, вод) – нерухомість і гладкість, рівність поверхні, а також здатність відображати предмети; метафора «крупа» (снігова крупа) відображає подібність у формі і величині і т.д.

Ш. Баллі продовжив вивчення мови та мовлення і зробив особливий внесок у виникнення і розвиток образного мовлення. Кожного разу, коли вдається визначити походження образу, людина стикається з обмеженістю людського розуму або з однією з необхідностей, яким підкоряється мовленнєва діяльність людини. Найбільша недосконалість людського розуму полягає в тому, що він нездібний до абсолютної абстракції; він не може виділити чисте поняття, сприйняти ідею поза будь-яким зв'язком з конкретною дійсністю. Людина уподібнює абстрактні поняття предметам чуттєвого світу, бо для неї це єдиний спосіб пізнати їх і ознайомити з ними інших. Таким, на думку автора, є походження метафори: «метафора — це не що інше, як порівняння, в якому розум під впливом тенденції зближувати

абстрактне поняття і конкретний предмет поєднує їх в одному слові [7, с.187].

Подібні зближення зазвичай ґрунтуються на нечітких аналогіях, які іноді є абсолютно нелогічними; проте вони досить зрозуміло показують, що ж саме у зовнішньому світі привертає увагу людини і в яких образах малюється йому те, що його розум не може досягнути в суто абстрактній формі [7, с.187]. Завдяки такому визначенню метафори можна стверджувати, що метафора – результат процесу образного мислення мовця, яке поєднує різні поняття за аналогією та асоціацією в одному мовленнєвому акті.

Поступово з вивченням метафори у риториці, лінгвістиці та стилістиці, її дослідження поширилося в ті галузі знань, які займаються проблемами мислення, пізнання, свідомості та концептуальних систем. Існує тенденція до розширеного поняття – метафора. Цим терміном називають не тільки будь-який спосіб образного вираження змісту, який існує в художньому тексті, а й в образотворчому мистецтві: кінематографі, театрі та живописі. Зараз метафора це не лише стилістичний прийом, але й символ у мистецтві, яка може бути невербальною.

Оскільки метафора, як вже зазначалось, виникає завдяки образному мисленню, питання її ролі в мові, мовленні та мисленні в цілому розглядалось різними філософами. Мислителі раціоналістичних та позитивістських поглядів, прибічники логічного аналізу вважали, що метафора як спосіб вираження змісту непотрібна та навіть зайва, оскільки дає неточне, розмите уявлення про предмет, тому потрібно вживати слова лише в їхньому прямому значенні. Філософи романтичних поглядів називали метафору єдиним способом вираження думки, визначення об'єктів високого ступеня абстракції та навіть мислення, взагалі. Вони стверджували, що пізнання є метафоричним, а метафора – невід'ємний складник мислення, мовлення та мови. Від наших уявлень про свідомість залежить наша концепція світу, а вона, у свою чергу, визначає нашу мораль, нашу політику,

наше мистецтво. Виходить, що вся величезна споруда Всесвіту, сповнена життя, лежить на крихітному та легкому тільці метафори. Насамперед, ці дві абсолютно протилежні позиції можуть здаватися занадто категоричними. Точність вираження думки дійсно необхідна у комунікативному процесі, навіть у науково-технічному, однак не можна виключати метафору з мовлення неможливо і одночасно вважати її як єдиний спосіб пізнання.

1.4 Стратегії перекладу порівнянь та метафор

Дослідження способів перекладу порівнянь з англійської мови на українську визначається вагомою роллю, яку оцінність відіграє в семантиці порівняння та сучасними вимогами до перекладів художньої прози, коли йдеться не лише про передачу змісту тексту оригіналу, а й про оптимальне відтворення емоційно-експресивної оцінки, інформативності, образності вислову тощо.

Перекладацька стратегія – програма перекладацьких дій [8]; метод виконання перекладацького завдання, що полягає в адекватній передачі з іноземної мови на мову перекладу комунікативної інтенції відправника, з урахуванням культурологічних та особистісних особливостей оратора, базового рівня, мовної надкатегорії та підкатегорії [3].

Стратегія перекладу – це програма здійснення перекладацької діяльності, що формується на основі загального підходу перекладача до виконання перекладу в умовах певної комунікативної ситуації двомовної комунікації, яка визначається специфічними особливостями цієї ситуації і метою перекладу, а також визначає характер професійної поведінки перекладача в рамках певної комунікативної ситуації [5, с. 172].

На думку П. Піріні, порівняння можуть перекладатися з англійської мови з використанням таких стратегій:

- дослівний переклад, тобто збереження та відтворення мовою перекладу того ж самого об'єкта порівняння;
- заміна об'єкта порівняння мови оригіналу іншим об'єктом в мові перекладу з використанням різних трансформацій (узагальнення, конкретизація, синонімічна / антонімічна заміна, тощо);
- скорочення порівняння власне до її змісту (шляхом компресії);
- збереження того ж самого об'єкта порівняння в мові перекладу, що й мовою оригіналу, з паралельною експлікацією основи порівняння (застосовуючи додавання або навіть часом описовий переклад);
- заміна об'єкта порівняння на зноску чи перекладацький коментар, що вважається неадекватним варіантом перекладу порівняння;
- випущення порівняння [2, с. 31].

Особливий перекладацький інтерес становлять, так звані «образні порівняння», більшість з яких не співпадають в різних мовах. Наприклад, те, що представники однієї культури виділяють і підкреслюють одні властивості, а представники іншої культури – інші властивості, нерідко пояснюється «міфологічним контекстом»: властивості, якими наділені тварини в казках, міфах, легендах, однієї культури закріплені в свідомості носіїв даної культури, і та або інша ознака згодом асоціюється з конкретною твариною. Тому, до основних проблем перекладу стійких порівнянь відносять такі:

1. Приналежність порівнянь англійської й української мов до різних стилістичних пластів лексики;
2. Національна специфіка образу порівняння;
3. Різні асоціації, експресивність й оцінка, утілені в образі порівняння;
4. Втрата фонетичних евфонічних засобів.

Образність є однією з найважливіших характеристик стійких порівнянь. Найменше проблем виникає з універсальними для української й англійської культур порівняннями. Проте ця група є вельми нечисленною

унаслідок значної розбіжності внутрішньоструктурних ознак англійської й української мов.

Найскладніше перекладати порівняння, що містять національноспецифічний образ, який може бути або:

- 1) незнайомим культурі перекладу;
- 2) інакше інтерпретуватися. Такі міжкультурні ускладнення вимагають особливого розгляду і розробки спеціальної стратегії з метою подолання труднощів при перекладі. До національно-специфічних порівняння відносять ті, образи яких характеризуються яскраво-вираженим національним колоритом (*as cunning as Tabaqui, to dance like Mor the Peacock*), і ті порівняння, образи яких схожі на рівні плану вираження, але різняться своїм змістовим наповненням асоціаціями (*as scared as a rabbit, to work like a horse, as cross as a bear*).

У випадку з реаліями проблема очевидна, і перекладач вибирає стратегію для її вирішення (калькує образ, вдається до описового перекладу або супроводжує реалію лінгвокультурологічним коментарем). Випадки ж, коли образи на рівні плану вираження співпадають, але володіють різним асоціативним й оцінним потенціалом, представляють найбільші труднощі, оскільки не ідентифікуються як проблемні.

Переклад вважається адекватним й еквівалентним, якщо перекладачеві вдається зберегти не тільки фактичну, а й експресивну, емоційну, оцінну інформацію, тобто передати як денотативне, так і конотативне значення слова або виразу.

При передачі оцінки та експресивності порівняння можна скористатися таким алгоритмом:

- 1) визначити, який з компонентів конотації виконує домінантну функцію в тексті і з'ясувати функцію порівняння в тексті (іронія, посилення, створення образності).
- 2) відповідно до визначеної функції і за допомогою засобів мови перекладу підібрати оптимальний для даної ситуації спосіб перекладу.

Переклад порівнянь залежить від ряду чинників, що визначають перекладацьке рішення у кожному конкретному випадку. При передачі порівняння враховується його тип (стійке, авторське або перетворене автором мовне порівняння) і стилістичні характеристики (образність, оцінка і експресія).

Умови і закономірності перекладу на українську мову багато в чому визначаються схожістю й відмінностями.

На переклад впливає як вузький контекст (на рівні пропозиції), так і ширший (на рівні абзацу або навіть всього тексту твору). Приклади перекладу порівнянь повним еквівалентом є скоріше винятком, ніж правилом в силу не тільки мовних, структурних особливостей мов, але й їхніх культурних, соціальних, оцінних відмінностей.

Переклад порівнянь набагато менш досліджений, ніж переклад метафори, хоча воно зустрічається дуже часто у художніх творах та наукових працях. Це питання служить відправною точкою для вивчення проблем, які вони можуть створювати при перекладі. По-перше, мова йде про природу та функції порівнянь, про критерії їх класифікації та їх інтерпретацію. Потім розглядається цілий ряд порівнянь, що ілюструють проблеми перекладу, які вони можуть створити, і обговорюються стратегії, які необхідно прийняти для кожної заявленої проблеми.

Висновки до розділу 1

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі 1, можна зробити такі висновки, що при написанні будь-якого твору автору необхідно емоційно забарвити свою працю, щоб вона стала цікавою читачеві. Передати свій настрій, переживання та враження, тому вони вдаються до різноманітних стилістичних прийомів, щоб виконати саме з це завдання. Вибір теми в художньому творі тісно пов'язаний із його головною ідеєю, а отже, має певне стилістичне навантаження і слугує, з одного боку, засобом впливу на читача,

а з другого, – відображенням світобачення письменника. Кожний літературний напрям надає перевагу певному переліку тем, і, як наслідок, певним стилістичним тематичним засобам. Стилiстичними прийомами називають різні способи комбiнування мовних одиниць одного рівня в межах одиниць вищого рівня.

Стилiстичний прийом характеризується усвідомленою обробкою мовного явища, що сприймається як відхилення від загальновживаних норм мовного спілкування. Зрозуміло, що природа стилістичного прийому не може полягати у відхиленні від норм мови, бо в цьому випадку він протиставлявся б їй. Стилiстичний прийом ґрунтується на синтагматичних відношеннях між стилістично маркованими і стилістично немаркованими одиницями в тексті. В основі стилістичних прийомів лежать синтагматичні відношення, що виникають між стилістично різноякісними одиницями мови.

Отже, різноманіття стилістичних засобів, а саме: антономазія, метафора, метонімія, епітет; інверсія, риторичне питання, еліipsis, відокремлення, апосіопеза, ретардація, повторення, паралельні конструкції, полісиндетон, градація, порівняння, перифраз, антитеза, інтонація, алітерація, ономатопея, гафон, слугує якнайточнішому вираженню думки автора. Кожен з них сприяє досягненню образності та художності твору. Стилiстичні прийоми спрямовують рух думки, виділяючи, підкреслюючи потрібну інформацію за допомогою розташування слів у реченні, частин висловлювання в тексті, вживання нестандартних зворотів. Вони прикрашають мову. Використання стилістичних прийомів у мовленні передбачає високий рівень лінгвістичної компетентності та мовленнєвої підготовки оратора чи письменника., з одного боку, та перекладача їхніх творів – з другого.

Одними з найпростіших для конструювання й розпізнавання в мовленнєвому потоці та найпоширеніших стилістичних прийомів в художній літературі є порівняння й метафора. Однак, на даному етапі розвитку

лінгвістичної науки активно розглядають думку про те, що метафора (і порівняння як її підвид також) є засобами пізнання світу.

Метафора – один із основних тропів поетичного мовлення. Метафора означає розкриття сутності одного предмета чи явища через особливості іншого. Метафора – перехід інтуїтивного осяяння у сферу раціональних понять. І що далі містяться один від другого протиставні розряди об'єктів, то яскравіша метафора, яка прагне на відміну від символу, зосередитися в образній оболонці. Метафора – незамінний інструмент стилю художньої літератури. Як вже зазначалося вище, розрізняють живі і стерті метафори. Відтак, можна стверджувати, що метафора виникає на основі перенесення властивостей, тому її сміливо можна назвати скороченим порівнянням: відбувається заміщення того, що мовець має на увазі, іншим висловом. На нашу думку, дуже важливо підкреслити, що метафора – це саме перенесення за аналогією, тобто за схожістю або подібністю, за асоціацією тощо

Порівняння – це тропеїчні фігури, в яких мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших. Порівняння нерозривно пов'язане з цілісною картиною світу, його аналіз дає змогу виявити місце тих чи інших об'єктів у мовній картині світу особистості. Індивідуальний досвід людини тісно пов'язаний з уявленням про «добро» і «зло», «погане» і «добре», «гарне» і «бридке», що вводить у змістову структуру компаративної конструкції такі компоненти, як оцінність, експресивність, емоційність. Вони сприяють створенню тієї частини інформації, яка відображає авторське бачення довкілля й узгоджується з індивідуальною моделлю світу письменника або журналіста.

В основі порівняння лежать логічні операції виокремлення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою. Незалежно від того, чи сприяє порівняння створенню яскравішого образу персонажа, чи підкреслює ту чи іншу думку і т. п., воно передусім – не тільки основний засіб розкриття сутності явища, а й засіб

репрезентації ставлення до нього автора твору. Вибір порівняння завжди пов'язаний з характером авторської оцінки того, що зображено.

На сьогодні проблематика перекладу порівнянь та метафор є доволі гострою, адже це дуже кропітка та відповідальна праця. В деяких моментах вона, можливо, недооцінена. Першочерговим є завдання донести до іншомовного читача все те, що відчуває й хотів передати автор при написанні оригінального твору. При чому неважливо що це за твір: наукова стаття, роман, книга жахів чи просто маркетингова реклама – усе це має свою мету, свою емоцію, свій меседж.

В наступному розділі ми більш детально розглянемо саму проблематику перекладу порівнянь та метафор і присвяtimo його аналізу застосування й перекладу порівнянь та метафор у сучасній англomовній прозі, а саме в романі С. Ахерн «Подивись на мене»

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ ТА ПОРІВНЯНЬ В РОМАНІ С. АХЕРН «ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ»

2.1 Індивідуальний письменницький стиль та творчість С. Ахерн

Сесілія Ахерн – культова ірландська письменниця в світі сучасної сентиментальної літератури, автор багатьох любовних романів; продюсер і співавтор серіалу «Хто така Саманта?», молода, талановита і добре відома журналістка (див. рис. 2.1). Цілеспрямованість, інтелігентність, вміння швидко мислити і вдало втілювати думки в слова – саме ті риси, які допомагають дівчині досягати успіху. З її слів, ці вміння вона успадкувала від свого батька – прем'єр-міністра Ірландії. Усі книги Сесілії Ахерн відрізняються романтичним настроєм, яскравими персонажами і несподіваними поворотами сюжету. Сьогодні право на видання її творів викупили видавці з 40 країн світу, а два романи – навіть з успіхом екранізовані. Перш, ніж стати письменницею, Сесілія Ахерн закінчила

факультет журналістики. У двадцятиоднорічному віці вона написала свій дебютний роман «P.S. Я кохаю тебе», який продавався більш, ніж в 40 країнах світу. У 2007 компанія «Warner Bros» і «Wendy Finerman Productions» взялася за екранізацію цього твору. Книга посіла перші місця в рейтингах бестселерів США, Англії, Ірландії, Німеччини, причому в останній протрималася 52 тижні.

У листопаді 2004 року її друга книга, «Де закінчується райдуга», також досягла вершини рейтингів в Ірландії й Великій Британії. У списку найкращих в Ірландії роман протримався протягом 12 тижнів. Її третю книгу, «Подивися на мене», опубліковано в листопаді 2005 р. Роман також став міжнародним бестселером. У 2006 році письменниця увійшла до списку Дублінської літературної премії, а 2007 року – нагороджена премією «Fun Fearless Fiction Award» від журналу «Космополітен» за роман «Подивися на мене». Станом на 2018 рік письменниця опублікувала 15 романів, а також кілька збірок оповідань. Її твори перекладено 30 мовами і випущені в 40 країнах. За визнанням С. Ахерн, усі свої історії вона написала від руки при світлі свічки. Такий антураж допоміг стимулювати уяву, і письменниця дотримується цього звичаю до сих пір.

Рис.2.1 Сесилія Ахерн

Для Сесилії Ахерн притаманна лірична та сентиментальна творчість. Більшість її робіт – це романи та оповідання. Її твори вирізняються чудовими описами, неймовірними емоціями, добре прописаними деталями та справжньою добротою. Також вона часто застосовує у своїх творах нотки фантастики та філософії.

Індивідуальному письменницькому стилю С. Ахерн притаманні:

- сюжетність – це перевага в творі подієвої динаміки. Сюжет динамічний, несе суттєве змістовне навантаження. Статичні елементи (позасюжетні) зведені до мінімуму;
- описовість – детальний опис навколишнього світу, зовнішності персонажів, їхніх думок, вражень та емоцій, детальний опис психологічної мотивації дійових осіб;
- психологізм – це вміння автора пояснювати взаємини персонажів на основі їхніх індивідуально-психологічних особливостей;
- умовність – це не зовсім фантастика. Це опис подій чи персонажів з використанням прийому гіперболи;
- суперечність – це освоєння різноякісності мовних манер. У цьому випадку автора цікавлять різноманітні варіанти осмислення дій;
- риторичність – акцент робиться на слові, що зображає об'єкт. Завдяки риторичності мова рясніє красивими, майстерно підібраними виразами-тропами і, особливо, риторичними фігурами: вигуками, антитезами, риторичними запитаннями, анафорами, порівняннями та ін;
- проста композиція зводиться лише до об'єднання частин твору в єдине ціле. У цьому випадку є пряма хронологічна послідовність подій і єдиний тип ведення оповіді протягом усього твору.

«Подивися на мене» (рис. 2. 2) – третій за рахунком роман Сесилії Ахерн. Мовою оригіналу роман вийшов друком у 2005 році, вітчизняні шанувальники творчості Ахерн змогли познайомитися з її твором через два

роки, у 2007-му. Книгу, як і попередні дві, тепло зустріла читацька аудиторія. «Подивися на мене» підійде не тільки переконаним романтикам, а й, навпаки, тим, хто трохи зачерствів до життя, адже цей роман створений для того, щоб окрилювати і вчити вірити в щиру любов й чудеса.

Роман «Подивись на мене» був вибраний нами не тільки через те, що не існує його перекладу українською мовою, не через те, що він надзвичайно різноманітний з точки зору стилістичних прийомів та донесення думки до читача загалом, а, у першу чергу, через його емоціональне забарвлення. Адже емоції, які в нас пробуджує вірш, роман, пісня, тощо. – це рушійна сила, завдяки якій можна щось зробити, яка надихає, дає сили, пробуджує та генерує ідеї.

Що стосується саме цієї книги, то варто наголосити, що це найсвітліша та найсуттєвіша книга, яку я коли-небудь читала. Звичайно, що класичні романи багаті на різні історії кохання, але в цьому романі є сюжетна лінія про найважливішу любов – любов до себе та свого життя.

В романі розкривається історія Елізабет, яка виховує сина своєї непутящої сестри, Люка. У хлопчика з'являється уявний друг Айвен. Згодом Айвена починає бачити й Елізабет. Він вчить її радіти життю, дивитися на світ з оптимізмом та щирістю. Відкриваючи своє серце світу, Елізабет відкрила його й для Айвена. Він зумів повернути Елізабет легкість сприйняття оточуючої дійсності, а взамін отримав те, на що точно не очікував – кохання.

Герої книги вражають своєю безпосередністю і душевною чистотою. Це по-дитячому світла й наївна історія про диво. Диво, яке можна побачити серед буднів. Диво, яке можна відчутти лише чистим серцем. Диво, яке є серед нас – варто лише відкрити своє серце, щоб відчутти його.

Сюжет дещо незвичний, але саме в цьому його родзинка – це небанальна історія, яку можна прочитати у кожній другій книзі визнаної класики. Велика цінність книги закладається ще втому, що, ми впевнені, що кожен, хто її прочитає знайде щось близьке собі.

Присутня також нотка психології та філософії. Це дуже важливо, адже саме наявність психологічних моментів дає змогу проводити якісь паралелі між героями і собою, аналізувати вчинки персонажів, їхній характер, поведінку та емоції. Тут автор зробив крок в бік такого жанру, як магічний реалізм. Усе це засновано на тому, чого в реальному житті бути не може, але це так неймовірно переплетено зі звичайним буденним життям звичайної жінки. Роман більше про дружбу, про те, як треба робити дурниці і залишатися дитиною в душі, про те, як відпускати проблеми і допомагати собі самому змінити думку про своє життя. Про те, як полюбити своє життя і кожную його хвилину насолоджуватись. Це книга не лише про дружбу, вона про любов, вона основним чином про те, як навчитися відчувати барви життя, як самому розфарбовувати свої будні. Цей твір трохи схожий на казку. Саме такі казки слід розповідати дорослим, які потрапили у полон буденності, розучилися мріяти і геть забули, як воно – бути безтурботними дітьми.

Рис 2.2 Обкладинка роману С. Ахерн «Подивись на мене» в російськомовному перекладі

Вона легко читається і сприймається, події розгортаються доволі непередбачувано і експресивно. Є моменти, читаючи які неможливо не усміхнутися, але є й такі, коли на очі набігають сльози. Як нам здається, то цю книгу можна перечитувати декілька раз і кожного разу знаходити щось нове для себе.

2.2 Кількісний та якісний аналіз порівнянь та метафор з роману «Подивись на мене»

Однією з ключових проблем загального мовознавства є проблема методології, тобто методів дослідження мови. Відомо, що будь-яка галузь людського пізнання повинна мати поряд з об'єктом і предметом вивчення певні дослідницькі методи. Лінгвістика протягом історії свого розвитку створила власні (спеціальні) методи. Як правило, зміна наукової парадигми супроводжується відкриттям нового методу дослідження. Кожен метод виділяє такий аспект мови у якості об'єкта дослідження, який визначається найважливішим з точки зору цієї теорії мови. Методами лінгвістичних досліджень займалися багато відомих вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: І. О. Бодуен де Куртене, К. Бругман, В. Вундт, О. О. Потебня, П. Ф. Фортунатов, А. Шлейхер та ін. За визначенням Н. Й. Волошиної «комплексний аналіз – це не просто поєднання різних аспектів дослідження, а їх синтез» [11, с. 69].

Відсутність позицій аналізу художнього твору настановує на думку про неможливість користування знаннями, отриманими у процесі читання, у повному обсязі. При цьому читач не може отримати навички цілісного сприйняття тексту. Під час аналізу твору здійснюється напівфункціональність самої методики його проведення. Складність полягає у тому, що кожен читач формує свій власний образ, і завдання аналізу – навчити його інтерпретувати. І тільки за умови створення саме такої ситуації

читач буде спроможний деталізувати підтекстові задуми твору, глибоко осмислити ідейний зміст.

Метод кількісного аналізу заснований на визначенні ймовірних-статистичних даних, а також підпунктів найбільш частоти, великої кількості текстів або тих, які цікавлять дослідника. Він дозволяє судити про створення на основі його кількісного співвідношення. Цей метод означає при визначенні стилістичної домінанти тексту, для вивчення специфічних мовних особливостей, характерних для автора. Кількісні дані інформативні для різного роду обчислень і визначення різних тенденцій в слововживанні.

Якісний аналіз, в свою чергу, постійно перебуває в стані переміщення між теорією та аналізом. Він спеціалізується та орієнтується на розкриття причинно – наслідкових зв'язків, що дуже доцільно у літературі. Адже для розуміння повного сенсу тексту читачу просто необхідно уміти фільтрувати інформацію, будувати якісь сюжетні та смислові ланцюги та аналізувати поведінку героїв.

2.3 Домінувальні стратегії перекладу порівнянь в романі С. Ахерн «Подивись на мене»

Під час вивчення англійського тексту роману нами було виявлено велику кількість стилістичних прийомів. Проте нашу увагу привернули, у першу чергу, порівняння, яких у тексті оригіналу було знайдено 147. Наступний крок дослідження склав пошук їхнього перекладу в російськомовному перекладі твору. Перекладач найбільше використовувала такі стратегії перекладу порівнянь, як:

- дослівний переклад (порівняння мовою оригіналу передають мовою перекладу, зберігаючи об'єкт порівняння без змін);
- перетворення на метафору;
- випущення порівняння;

- логічний розвиток.

Наведемо приклади до першої стратегії перекладу:

- *Two solitary people blowing around in the breeze like dandelion seeds carrying each other's wishes.* Два одиноких человека, летящих по ветру, как пушинки одуванчика, и несущих желания друг друга. (узагальнення).
- *Elizabeth hugged her knees and cried and cried, like a little girl who had fallen and cut her knee.* Элизабет обняла колени и плакала навзрыд, как маленькая девочка, которая упала и поранила коленку.

У цих прикладах ми бачимо гарний літературний переклад, доступний та зрозумілий кожному. Тут не спостерігається жодних проблем, пов'язаних з відмінностями різних культур та традицій.

- *It was September and the last of the tourists were passing through the town; after this the busy village would return to its usual silence, like a banquet hall the morning after a party, leaving the locals to tidy up and remember the events and people that came through.* Был сентябрь, и через город проезжали последние туристы. Скоро это шумное место вернется к своей привычной тишине, как банкетный зал после вечеринки, и жителям останется только наводить чистоту и предаваться воспоминаниям.
- *It thrashes around in your chest like a great white caught in the sea, it roars like a mother bear whose cub has been taken.* Он бьется в груди, как огромная белая акула, пойманная в море, и напоминает рев медведицы, у которой отняли медвежонка.
- *Stars are like people, Elizabeth.* Элизабет, звезды – они как люди.

На нашу думку, це одний з найвдаліших способів перекладу, адже речення та конструкції перекладаються не тільки просто та зрозуміло, а й красиво та читабельно. Дослівний переклад – одна з найвживаніших

стратегій в перекладі саме цього роману, саме у такий спосіб було перекладено найбільшу кількість порівнянь російською мовою.

Наступна стратегія, яка використовувалася перекладачем, і посіла друге місце за своєю кількістю, це перетворення порівняння на метафору:

- *And then there was silence and Elizabeth was once again alone, feeling like a visitor in her own back garden, which had taken on a new life in the falling darkness. А потім наступила тишина, и Элизабет снова осталась в одиночестве, чувствуя себя гостьей в собственном саду, который в темноте начинал жить другой жизнью.*

- *Her wet hair sat tower-like on the top of her head, twisted in a towel; her skin smelled fruity from her passion fruit bubble bath. Завернутые в полотенце мокрые волосы башней возвышались у нее на голове, кожа источала фруктовый аромат после пенной ванны.*

- *Life is like a funny bone. Нттт. Жизнь – смешное недоразумение. Ммм. Тут метафори немає ,тут порівняння перекладене за допомогою метафори, перенесіть його в ту частину роботи.*

Це також доволі поширена й продуктивна стратегія перекладу порівнянь. Можливо, дещо навіть цікавіша за попередню, адже метафора змушує замислитися над виразом, самостійно відновлюючи подумки зв'язки, які мав на увазі автор, конструюючи її.

Цікавим виявився той факт, що до російськомовного перекладу книги увійшли не всі порівняння, адже деякі з них перекладачем були просто випущені, наприклад:

- *Once she had the baby she didn't care much for naming him but, when pressed, she gave her baby boy a name that was like a wish. Lucky. Когда ребенок появился на свет, Сириша не стала мучиться проблемой выбора имени, но со временем стала звать его Лакки, Счастливчик.*

На нашу думку, це не дуже вдалий спосіб і можна було знайти більш вдалий варіант перекладу, адже акцент у автора робився саме на тому, що з

ім'ям йому наче подарували удачу, а не просто назвали на честь неї. Інший приклад опущення порівняння при перекладі:

- *Tonight would be the night she would discuss it with him once and for all; they were like chalk and cheese, her life was full of conflict and as far as she could see, Ivan ran so far so fast just to avoid it. И сегодня же вечером она ему об этом скажет. У них нет ничего общего, ее жизнь полна сложностей, а Айвен, насколько она видела, из всех сил старался их избежать.*

Щодо цього порівняння наведеного вище, то нам здається, що перекладач російськомовної книги дарма його випустила, адже воно доволі колоритке й швидко притягує увагу читача. Можливо, що це було зроблено для перестороги, що даний вираз буде неактуальним і незрозумілий вітчизняним читачам, але ж можна було його видозмінити за допомогою застосування, наприклад, логічного розвитку.

- *The sky was darkening earlier now that August had arrived, causing it to appear like a snow shaker that had been turned upside down and that now allowed the dusk to be sprinkled upon them. С наступлением августа стало раньше темнеть.*

Тут ми спостерігаємо тотальне уникнення роботи з порівнянням, перекладача взагалі не передала емоційний посыл автора. Можна сказати, нажаль, що уникнення перекладу порівняння, його банальне опущення, є однією з домінантних стратегій аналізованого перекладу.

Остання домінантна стратегія, що активно використовувався перекладачами роману – це логічний розвиток:

- *Brendan swung his blackthorn cane at her as if to dismiss her and he turned his back to face the bungalow. Брендан махнул в ее сторону терновой тростью, как будто освобождая ее от всех обязательств, и повернулся к дому.*

- *He was like the drug she knew she shouldn't take, but the drug that kept coming back to feed her addiction. Он действовал на нее как наркотик: знаешь, что прикасаться к нему нельзя, но когда видишь его, устоять невозможно, и зависимость только усиливается.*
- *It was like a ghost town. Кажется, будто жители покинули его.*

Нам здається, що застосування логічного розвитку – одна з найцікавіших стратегій перекладу порівнянь, адже вона дає змогу не тільки перекладачу висловити своє «я», а й дає змогу читачеві обдумати чому саме так, чому автор використав саме ці слова, що він хотів цим передати, тощо.

Якщо повернутися до питання перекладу метафор, то тут справи набагато гірші. І це не лише провина перекладача, а й самої авторки, як нам здається. Можливо, це її власний стиль – уникнення мовленнєвих конструкцій з метафорою на користь порівнянь, а можливо це продуманий хід. Тому що, як нам вже відомо, метафора несе за собою логічний розвиток думки і читача, і перекладача. Можливо, авторка перестрахувалася від того, щоб її власні думки та те, що вона хотіла донести не потерпіли тотальних змін, та не були викривленими індивідуальним світосприйняттям читачів.

Приведемо декілька прикладів стертої метафори:

- *There was a lovely smell of freshly cut grass and the sound of the lady snipping, clipping, cropping and pruning was like music in the air. Чудесно пахло свежескошенной травой, а производимые садовыми инструментами звуки музыкой разливались в воздухе.*
- *Her wet hair sat tower-like on the top of her head, twisted in a towel; her skin smelled fruity from her passion fruit bubble bath. Завернутые в полотенце мокрые волосы башней возвышались у нее на голове, кожа источала фруктовый аромат после пенной ванны.*

Стерта метафора вважається найпростішою для сприйняття, адже володіє елементарними властивостями передачі інформації. Ніякого глобалізованого підтексту вона в собі не несе.

Тепер пропонуємо розглянути, для порівняння, приклади живої метафори:

- *Time seemed to be the essence of the house, a long life lived listening to those ticks. Время звучало и пахло, являясь сущностью этого дома, под это тиканье была прожита долгая жизнь.*
- *This phrase was repeated like a broken. Эта фраза звучала будто испорченная пластинка.*

Жива метафора в оригінальному тексті, а в результаті, звичайно, і в російськомовному перекладі зустрічається дуже рідко. Можливо, це дійсно пов'язано з думкою, що наведено нами вище (стосовно викривлення змісту, що заклав автор). А можливо автором були вирішено уникнути нагромадження в романі різними підтекстами, щоб не отримати смислового перенавантаження.

Висновки до розділу 2

Отже, підсумовуючи матеріали розділу 2 варто зазначити, що Сесилія Ахерн – культова ірландська письменниця в світі сучасної сентиментальної літератури, автор багатьох любовних романів. Більшість її праць – це романи та оповідання. Її твори вирізняються чудовими описами, неймовірними емоціями, гарно прописаними деталями та справжньою добротою. «Подивися на мене» – третій за рахунком роман Сесілії Ахерн. В оригіналі роман вийшов у 2005 році, вітчизняні шанувальники творчості Ахерн змогли познайомитися з її твором через два роки, в 2007-му. Сюжет дещо незвичний,

але у цьому його родзинка – це небанальна історія. Легко читається і сприймається, події розгортаються доволі непередбачувано. Є моменти, читаючи які неможливо не усміхнутися, але є й такі, коли на очі набігають сльози. Присутня також нотка психології та філософії. Це книга не лише про дружбу і любов, вона основним чином про те, як навчитися відчувати барви життя, як самому розфарбовувати свої будні. Цей твір трохи схожий на казку. Саме такі казки слід розповідати дорослим, які потрапили у полон буденності, розучилися мріяти і геть забули, як воно – бути безтурботними дітьми. Сюжет книги не дуже багатий, вона не насичена подіями, але так само як прості обійми, ця книга здатна подарувати душевне тепло. Вона дуже зворушлива і ніжна, про ті дрібниці, які ми не помічаємо, коли вони у нас є, але відчуваємося нещасними, якщо їх немає в нашому житті.

При перекладацькому аналізі тексту оригіналу роману ми виявили велику кількість стилістичних прийомів. Проте нашу увагу привернули порівняння, у тексті їх було знайдено 147. Аналіз російськомовного перекладу роману дозволив визначити домінантні стратегії перекладу порівнянь та метафор.

Для дослідження перекладу порівнянь та перекладу метафор ми використовуємо класифікації перекладацьких стратегій, запропоновану П. Піріні:

- дослівний переклад;
- заміна об'єкта порівняння мови оригіналу другим об'єктом в мовіперекладу з використання різних трансформацій;
- скорочення порівняння власне до її змісту;
- збереження того ж самого об'єкта порівняння в мові перекладу, що ймовірною оригіналу з паралельною експлікацією основи порівняння;
- заміна об'єкта порівняння на зноску чи перекладацький коментар, щовважається неадекватним варіантом перекладу порівняння;

- випущення порівняння.

Дослідження способів перекладу порівнянь та метафор з англійської мови на українську визначається вагомою роллю, яку оцінність відіграє в семантиці порівняння, та сучасними вимогами до перекладів художньої прози, коли йдеться не лише про передачу змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення емоційно-експресивної оцінки, інформативності, образності висловлювання тощо. Особливий інтерес становлять ті порівняння та метафори, більшість з яких не співпадають в різних мовах, і потрібно зануритися в соціокультурний контекст, підняти питання традиції та культури, щоб зрозуміти та знайти відповідний аналог в мові перекладу. Тож не дивно, що існує чимала кількість перекладацьких стратегій, які допомагають перекладачеві донести інформацію, а читачеві досягнути її.

Найбільше перекладач книги спиралися на дослівний переклад порівнянь, адже понад більше половину виокремлених порівняльних конструкцій відтворені в російському перекладі саме за допомогою цієї стратегії, наступною по вживаності стала стратегія перекладу порівнянь за допомогою їх трансформації в метафору. Далі за кількістю розташувалися випущення порівняння, тобто його елементарна відсутність у тексті перекладу, та логічний розвиток з подальшою експлікацією ознак подібності між суб'єктом й об'єктом. Звичайно, перекладач використовувала такі перекладацькі прийоми й трансформації для виконання дослівного перекладу, як: конкретизація, граматична заміна та транспозиція. Проте навіть вони виявилися не значними у загальній кількості випадків застосування стратегії дослівного перекладу порівнянь.

Після аналізу метафор і їх перекладу у нас виникло легке розчарування. Авторка чомусь уникала активного використання цього стилістичного прийому. Звичайно, текст роману насичений епітетами, гіперболами і т. п., але саме метафор нам вдалося знайти небагато. Їх майже втричі менше, ніж порівнянь – 53. Навіть перекладач роману звертався до метафори частіше ніж

автор, адже велику кількість порівнянь він перетворив на метафору. Ми вважаємо, що метафора в даному випадку, як стилістичний прийом була недооцінена.

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОРІВНЯНЬ ТА МЕТАФОР В РОМАНІ С. АХЕРН «ПОДИВИСЬ НА МЕНЕ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 Переклад порівнянь роману українською мовою з англійської

У другому розділі ми вже зазначали, що шляхом перекладацького аналізу в книзі С. Ахерн «Подивись на мене» було виявлено 147 порівнянь. Усі вони були перекладені нами українською мовою з англійської та з російської українською для порівняння адекватності перекладу. Їх умовно можна поділити на певні категорії, адже кожне порівняння перекладалося у свій власний спосіб. Нижче наведені таблиці з запропонованими перекладами.

Таблиця 3.1

Переклад порівнянь шляхом дослівного перекладу (зі збереженням об'єкту порівняння в мові перекладу)

Мова оригіналу	Український переклад
The name had been chosen by their mother in her last desperate attempt to make the duties of motherhood she despised so much seem less like a punishment.	Ім'я було вибрано матір'ю в останній відчайдушній спробі зробити так, щоб материнські обов'язки, які вона зневажала, здавалися їй не таким покаранням.
She would waft into their lives like a fresh summer breeze bringing excitement and hope.	Вона переповнила їхнє життя, як свіжий літній вітерець, що приносить збудження і надію.

Продовження табл. 3.1

<p>Every now and again he whipped 'round and sprayed water on two little girls who were dressed in yellow-and-black-striped swimsuits, like big bumblebees.</p>	<p>Час від часу він розвертався і бризгав водою на двох маленьких дівчат, які були одягнені в жовто-чорні смугасті купальники, немов би вони були великими джмелями.</p>
<p>It had a fuchsiacolored front door with two long windows with frosted glass in the top two panels, a huge brass knocker, and a letter box beneath; it looked like two eyes, a nose, and a mouth smiling at me.</p>	<p>Передні двері були кольору фуксії, з двома довгими вікнами з матовим склом у верхній частині панелі, з величезною латунною ручкою і поштовим ящиком внизу; це виглядало подібно до двох очей, носа і рота, що посміхається мені.</p>
<p>“Someone who’s boring,” I said, scrunching my nose up and saying the word like it was a disease. I liked saying words backward, it was like inventing my own language.</p>	<p>“Хтось, хто завжди нудний”, сказав я, зморщивши ніс і заявивши це так, наче слово було якоюсь хворобою. Мені подобалося говорити слова задом наперед, це було так, ніби я винайшов свою власну мову.</p>
<p>There was a silence and I could tell he was sad. “Seer-sha.” I repeated the name, liking how it felt when I said it; it was like the wind blowing out of my mouth in one big gust or how the trees sounded when they talked to one another on windy days. “Seeeeer-ssshaaaa.” I eventually stopped when Luke looked at me oddly.</p>	<p>Була тихо, і я міг помітити, що він сумний. "Сііір-ша". Я повторив ім'я; здавалося, що вітер подув з мого рота або наче дерева звучать листками, коли вони переговорюються один з одним у вітряні дні. "Сіііііііір-шаааа". Я врешті-решт зупинився, коли помітив, що Люк дивно дивився на мене.</p>

Продовження табл. 3.1

I liked the kitchen though, it was warm from the sun and because it was surrounded by glass, it felt like we were sitting in the garden. Kind of like a picnic.	Хоча, кухня мені сподобалася, вона була теплою від сонця, а ще тому, що в ній була склянна стіна, здавалося, що ми сиділи в саду. Як на пікніку.
A piece of melted cheese dribbled down his chin, looking like yellow string.	Шматочок розтопленого сиру впав під його підборіддя, схожий на жовту нитку.
It was like a switch had been flicked in her head and they had lost her to another world.	Це було схоже на вимикач, який вдарив її в голову і вони втратили її на користь іншому світу.
It's like asking why people can't fly, yet they can jump and allow two feet to leave the earth.	Це як питання про те, чому люди не можуть літати, але вони можуть стрибати і дозволити двом ногам покинути землю.
Those twenty minutes always felt like an eternity to Elizabeth.	Ці двадцять хвилин завжди відчувалися, як вічність для Елізабет.
Like the long stretch of road, it would tease her, and some days on hearing the creak she would run to see who was at the door and her heart would sink at the sight of the postman.	Подібно до довгої дороги, вона її дразнить, і через кілька днів, почувши скрип, вона побігла, щоб побачити, хто був біля дверей, і її серце розривається, коли вона бачить листоношу.

Продовження табл. 3.1

They lined the mile-long road like landing lights and rubbed against the windows of the car, pressing their faces to see who was inside.	Вони вишикували дорогу на відстань у милях, подібно до посадкових вогнів, та протерті проти вікон автомобіля, натискаючи обличчя, щоб побачити, хто знаходиться всередині.
At times it felt like the longest road in the world.	Часом це здавалося найдовшою дорогою в світі.
She couldn't get away from the house fast enough; it was as though the flow of traffic kept pulling her back to it, like the tide.	Вона не могла швидко йти з дому; це було як ніби щось продовжувало тягнути її назад до нього, як наплив.
It was just like the road leading from Elizabeth's childhood home; she found it impossible to leave either place in a hurry.	Це було схоже на дорогу, яка веде від дитинства Елізабет додому; вона зрозуміла, що неможливо залишити це місце поспіхом.
Except during the night, when her own jumbled thoughts would keep her awake, sounding like a thousand voices jumping in, out, and interrupting each other so much that she could barely close her eyes.	За винятком ночі, коли вона сама і непомітні думки затримали її, що звучало ніби тисяча голосів стрибаючи, виймаючи та перебиваючи один одного так сильно, що вона могла ледве закрити очі.

Продовження табл. 3.1

She smirked at the thought of Elizabeth swinging around like a child, hair tied back tightly, dressed in one of her sharp black suits, with her sensible shoes dangling in the air.	Вона усміхнулася від згадки про Елізабет, яка гойдається на кріслі, як дитина, з туго зібраним волоссям, одягнена в один з її строгих чорних костюмів, бовтаючи в повітрі ногами в своєму класичному взутті.
"It looks like a bird with a very bad stomach has gone to the toilet on it."	"Це нагадує птаха з нікудишнім шлунком, що сховався до туалету на нього".
He felt like he was in the principal's office, waiting to be given out to.	Він відчував себе так, ніби він був в кабінеті директора, чекаючи догани.
He felt like he was in a spaceship.	Йому здавалося, що він був на космічному кораблі.
Her glossy lips, which smelled to Ivan like strawberries, pursed and unpursed themselves gently.	Її блискучі губи, які пахли Айвену, як полуниця, ніжно стискалися і розтискалися.
Like the feeling he got when embraced in a warm hug, and that was good because hugging was by far his favorite.	Відчуття було схоже на те, яке він відчував коли його хтось обіймав, і це було добре, тому що найбільш за все він любив обійматися.

Продовження табл. 3.1

He felt light-headed and a bit dizzy but nothing like the chair-spinning dizzy, this feeling was so much better. He held on to the feeling for a few minutes until eventually they opened their eyes at the same time and stared down at her drawing of a bedroom.	Він відчував легке запаморочення, але не подібно до запаморочення від катання на кріслі, це почуття було набагато краще. Він ще декілька хвилин насолоджувався цим відчуттям, поки, нарешті, в один і той же момент вони обоє не розплющили очі і не подивилися на ескіз.
It will be an explosion of rich reds, burgundy, and wines that make you feel like you're being embraced in a velvet-lined womb.	Це буде вибух багатих червоних, бургундових, та бордових відтінків, які змусять вас почуватись, ніби ви обіймаєтесь у бархатистому лоні.
"Forget about being at a principal's office, this is like being at a shrink's."	Забудемо про кабінет директора, це схоже більше на кабінет психіатра.
Sitting down with Saoirse was like trying to catch a butterfly in a jar.	Зловити Сіршу було майже так само важко, як ловити метелика банкою.
In it was a photograph of Poppy, her two sisters, three brothers, and parents all squeezed together onto a couch like a football team.	Там була фотографія Поппі, де була вона, дві її сестри, три брата і батьки, і всі вони тісняться на дивані, як футбольна команда.
Life's kind of like a painting.	Життя наче живопис.

Продовження табл. 3.1

She had daisies nestled into her dreadlocks like a tiara, a daisy chain around her neck, and around her wrists.	У волоссі, на кшталт діадеми, були вплетені ромашки, вони ж прикрашали шию і зап'ястки, на носі
Round purple-tinted glasses sat on her nose and when she smiled, the beam was enough to guide ships into shore on a black night.	були круглі окуляри з фіолетовими стеклами, а її сліпуча посмішка могла б привести кораблі до берега в непроглядній п'їтьмі.
Tommy charged in with his shoulders back and arms swinging, like a man fifty years older than he.	Томмі влетів до кімнати, смикаючи плечима і розмахуючи руками, неначе був років на п'ятдесят старше.
"Don't worry, Ivan." Opal smiled and when she spoke her voice was like honey.	- Не хвилюйся, Айвен, - посміхнулася Опал, і, коли вона заговорила знов, голос її був як мед.
An amber glow rose from behind a mountain before her, like the kind of secret glow that rose from Luke's bedcovers when he was reading with a torch.	Над горою, перед нею зійшло яскраве світло, як те таємне сяйво, що виднілося з - під ковдри Люка, коли він читав з ліхтариком.

За допомогою цієї стратегії було отримано 92 власних переклади порівнянь роману українською мовою. (решту див. додатки). На нашу думку, це один із найпростіших шляхів перекладу порівняння. Отримані результати корелюють з результатами російськомовного перекладу й свідчать на користь застосування цієї стратегії для перекладу порівнянь у романі.

Таблиця 3.2

Переклад порівнянь шляхом граматичної заміни

Мова оригіналу	Мова перекладу
Luke looked at the empty plate, looked back at Elizabeth like she was crazy, and took a bite of his own pizza.	Люк дивився на порожню тарілку, потім подивився на Елізабет, ніби вона була божевільною і відкусив свій шматок піци.
It was like a thump in the stomach.	Це було схоже на шум у животі.
As far as I remember, you were dancin' around out there on your own like a madwoman, don't know what got into you that day, at all."	Наскільки я пам'ятаю, ти танцювала там сама, як божевільна, не знаю що на тебе тоді найшло.

Застосування цієї перекладацької трансформації можна віднести до найменш чисельних, адже вона налічує лише три порівняння. Це може свідчити про порівняну простоту граматичних конструкцій, якими користувалася автор при конструюванні порівнянь англійською мовою та вибором тих граматичних конструкцій, які мають еквіваленти в українській мові.

Таблиця 3.3

Переклад порівнянь шляхом конкретизації

Мова оригіналу	Мова перекладу
“We do it like this,” I explained, shaking my head and my whole body, like I was having a convulsion. Luke started laughing and copied me.	«Ми робимо це так,” пояснив я, хитаючи головою і тілом, наче у мене були судоми. Люк почав сміятися і копіювати мене.
Her papers flew out of her hands and floated to the floor like leaves diving and landing in the autumn breeze.	Її папери вилетіли з рук і плавно впали на підлогу, як листя, що зривається і падає від осіннього вітерця.
By meeting her the previous night had been so dream-like and unexpected that I started the day feeling as if it were all in my imagination.	Моя зустріч з нею минулої ночі була такою несподіваною, схожою на сон, що на ранок мені почало здаватися, що це все було лише в моїй уяві.
It was like being a child in a sweet shop, shown the shelves and shelves of luminous sugar-coated mouth-watering delights.	Це виглядало як ніби дитині в магазині, показали полиці з солодощами та від яких просто течуть слинки.

Як бачимо з табл. 3.3 перекладені порівняння за допомогою конкретизації, як і граматичної заміна не є дуже пошперною для перекладу цього твору.

Переклад порівнянь шляхом додавання

Мова оригіналу	Мова перекладу
She stared up into the sky, a perfect vision of candy-floss clouds; pink, red, and orange, like an oil painting.	Вона поглянула на небо, ідеальна картинка, на якій пливли хмари схожі на цукрову вату: рожеві, червоні і помаранчеві, неначе олійний живопис.
“Open the hatch!” Oscar yelled to me while passing the door, arms out in front of him, white coat flapping like a cartoon character.	“Відкрийте люк!” Оскар крикнув мені, пробігаючи повз двері, висунувши руки перед собою, білий халат розвіювався на ньому, роблячи його схожим на мультиплікаційного персонажа.
She said the word as if it were a disease and, widening her eyes, she emphasized the next word even more: “Red.”	Вона сказала це так, ніби говорила про хворобу, і, розкривши очі, вона ще виразніше сказала наступне слово: “Червона”
“OK, boys and girls,” the guide said as if she were in a Barney episode, “this next room is especially for you, so moms and dads, you’ll have to take a few steps back to allow them through because this is a very special room.”	“Добре, хлопці та дівчата”, гід сказала так, ніби її знімали в епізоді програми “Барні”, -”сусідня кімната спеціально для вас, так що батьки, вам доведеться зробити кілька кроків назад, щоб пропустити їх., адже це дуже особлива кімната ”

Продовження таблиці 3.4

<p>“Open the hatch!” Oscar yelled to me while passing the door, arms out in front of him, white coat flapping like a cartoon character.</p>	<p>“Відкрийте люк!” Оскар крикнув мені, пробігаючи повз двері, висунувши руки перед собою, білий халат розвіювався на ньому, роблячи його схожим на мультиплікаційного персонажа.</p>
<p>She said the word as if it were a disease and, widening her eyes, she emphasized the next word even more: “Red.”</p>	<p>Вона сказала це так, ніби говорила про хворобу, і, розкривши очі, вона ще виразніше сказала наступне слово: “Червона”</p>
<p>“OK, boys and girls,” the guide said as if she were in a Barney episode, “this next room is especially for you, so moms and dads, you’ll have to take a few steps back to allow them through because this is a very special room.”</p>	<p>“Добре, хлопці та дівчата”, гід сказала так, ніби її знімали в епізоді програми “Барні”, -”сусідня кімната спеціально для вас, так що батьки, вам доведеться зробити кілька кроків назад, щоб пропустити їх., адже це дуже особлива кімната ”</p>

Додавання також не лідирує серед перекладацьких прийомів, за його допомогою перекладено лише 4 порівняння. Напевно цей прийом не дуже популярний при перекладі, тому що зазвичай мовні конструкції збігаються на не потребують пояснення.

Таблиця 3.5

Переклад порівнянь шляхом логічного розвитку

Мова оригіналу	Мова перекладу
Brendan swung his blackthorn cane at her as if to dismiss her and he turned his back to face the bungalow.	Брендан махнув в її бік тростиною з терену, ніби звільняючи від всього і він повернувся обличчям до будинку.
It was like a ghost town.	Воно було схоже на привид.
He was like the drug she knew she shouldn't take, but the drug that kept coming back to feed her addiction.	Він був наче наркотик для неї, вона чудово розуміє, що не можна до нього торкатися, але він постійно поруч і цим лише підживлює її залежність.
He dipped the paintbrush into the red paint, held the bristles back in his hand, and released them toward Elizabeth like a catapult.	Він вмочив пензлик в червону фарбу, загнув щетину назад пальцями і випустив в напрямку Елізабет, наче стріляв з катапульти.

Логічний розвиток також було застосовано до перекладу тільки 4 порівнянь, але особисто для нас він є одним з найцікавішим перекладацьких трансформацій, адже дає змогу розкрити своє власне бачення, розглянути ситуацію під різними кутами зору, дає змогу розкрити та направити сюжет в певне русло.

Таблиця 3.6

Переклад порівнянь шляхом їх випущення

Мова оригіналу	Мова перекладу
Ivan thought about it, his heart thudded in his chest, and he felt as if it were going to move up through his throat and out of his mouth.	Айвен подумав про це, його серце закалаталося в грудях, і він відчув, як ніби воно рухається вгору по горлу і зараз воно вже опускається до п'ят.

Це найменша чисельна категорія в нашому перекладі, якщо спиратися на саме цей роман, можемо навести лише один приклад.

Таблиця 3.7

Переклад порівнянь шляхом їх вилучення

Мова оригіналу	Мова перекладу
Once she had the baby she didn't care much for naming him but, when pressed, she gave her baby boy a name that was like a wish. Lucky.	Як тільки вона народила дитину, їй все одно було не важливо як назвати його, але, коли на неї натиснули, вона подарувала своєму хлопцеві ім'я, яке було схоже на побажання. Лакки.

Продовження таблиці 3.7

<p>“He’s my new friend,” Luke replied, zombie-like, not moving his eyes from the beefed-up wrestler body-slaming his opponent on the screen.</p>	<p>"Він - мій новий друг," Люк відповів, подібно до зомбі, не відводячи очей від накачаного борця, що бореться зі своїм опонентом на екрані.</p>
<p>He was like the drug she knew she shouldn’t take, but the drug that kept coming back to feed her addiction.</p>	<p>Він був наче наркотик, вона чудово знає, що не можна до нього доторкатися, але він постійно поруч і цим лише підживлює її залежність.</p>
<p>Tonight would be the night she would discuss it with him once and for all; they were like chalk and cheese, her life was full of conflict and as far as she could see, Ivan ran so far so fast just to avoid it.</p>	<p>Сьогодні ввечері вона обговорить це з ним раз і назавжди: вони такі різні, як крейда та сир, її життя сповнене конфліктів, а Айвен, судячи з усього більш за все хотів їх уникати.</p>
<p>I was like a visitor in an art museum standing in front of a busy painting, trying to make sense of it, loving it so much and wanting to jump in and become a part of it.</p>	<p>Я був схожий на відвідувача музею, який стояв перед картиною, намагаючись зрозуміти її сенс, насолоджуватись нею і бажаючи стрибнути туди і стати її час.</p>

Ця категорія, на жаль, друга за чисельністю в російському перекладі роману і налічує 30 перекладів, що видається не зовсім коректним по відношенню до автора з боку перекладача, просто вилучити певний момент

його праці. Адже не виключено, що можливо саме з цим вилученим порівнянням втрачається якась важлива емоція, переживання або характеристика персонажа. Саме тому у своїх перекладах ми намагалися знайти оптимальний переклад до кожного порівняння.

3.2 Переклад метафор роману українською мовою з англійської

Ця категорія, в порівнянні з минулою набагато менше. У попередніх розділах ми вже висловлювали власну думку стосовно цієї ситуації. Проте, все ж таки, пропонуємо розглянути знайдені нами в тексті приклади метафор (нагадаємо, що їх було 53) та їхні переклади українською мовою, запропоновані нами (див. Табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Переклад метафор українською мовою з англійської

Мова оригіналу	Мова перекладу
There was a lovely smell of freshly cut grass and the sound of the lady snipping, clipping, cropping, and pruning was like music in the air.	Стояв чудовий запах свіжозрізаної трави та звуки зрізів від інструментів були як музика в повітрі.
And then there was silence and Elizabeth was once again alone, feeling like a visitor in her own back garden, which had taken on a new life in the falling darkness.	А потім настала тиша і Елізабет знову була сама, відчуваючи себе, як гостя у своєму власному саду, який розпочав нове життя в темряві.

<p>Their sounds rolled down the corridors like thunder and into what was to be the children's playroom.</p>	<p>Шум від них розходився по коридорах, як грім, і навіть доходячи до дитячої ігрової кімнати.</p>
<p>They both watched the activities in the lake as the leaping salmon brought ripples to the water, making soothing splashing sounds; across the lake a heron moved silently and skilfully on His stilt-like legs along the water's edge.</p>	<p>Вони обоє спостерігали за озером, з води знову вистрибнув лосось, почувся сплекс і пішли кільця по воді; через озеро безшумно ходила чапля майстерно рухаючись на своїх ногах - ходулях уздовж берега.</p>
<p>Everything had been fine if not mildly embarrassing as she walked through the town looking like she had dipped herself a pot of rainbowcolored paint</p>	<p>Загалом все було добре, якщо не звертати уваги на легке зніяковіння, коли вона йшла по місту, виглядаючи так, ніби її опустили в посудину з усіма кольорами веселки.</p>
<p>Time seemed to be the essence of the house, a long life lived listening to those ticks.</p>	<p>Здавалося, що сам час був душею цього будинку, довге життя прожите під це цокання.</p>
<p>Her wet hair sat tower-like on the top of her head, twisted in a towel; her skin smelled fruity from her passion fruit bubble bath.</p>	<p>Її вологе волосся сходило на верхівці голови баштою, закрученою в рушник; її шкіра пахла фруктами після пінної ванни.</p>
<p>Her mother behaved like the sun tonight, leaving light and warmth with her, leaving cold and darkness in return.</p>	<p>Її мати повела себе так, як сонце сьогодні ввечері – пішла, забравши з собою світло й тепло, а взаміну залишила холод та темноту.</p>

This phrase was repeated like a broken record.	Ця фраза повторювалась, немов зіпсована пластинка.
Velvet sofa cushions, fluffy carpets - she loved to feel objects.	Велюрові диванні подушки, пухнасті коври – вона любила відчувати предмети.
Before closing the closet door, she turned one of the cups in it so that its handle was on the right side, like everyone else's.	Перш ніж закрити дверцята шафи, вона повернула одну з тих, що там стояли чашок так, щоб її ручка опинилася з правого боку, як і у всіх інших.
His piercing blue eyes warmed Elizabeth and her face came to life.	Його пронизливі блакитні очі зігріли Елізабет і обличчя її ожило.
If you give someone a piece of your heart, then this person begins to completely occupy your thoughts and there is no room for anything else.	Якщо віддаєш комусь частинку свого серця, то ця людина починає повністю займати твої думки і ні для чого іншого не залишається місця.
She knew he could not see her because he was completely lost in the abyss of his thoughts.	Вона знала, що він не бачить її, тому що повністю звгубився у безодні своїх думок.

У кількісному співвідношенні, яке представлено таблицями вище в роботі можна побачити колосальну різницю між використанням автором порівняння та метафори (решта прикладів перекладу метафори представлена в додатках). Можливо використання метафори не зовсім прийнятний й продуктивний для авторського стилю С. Ахерн або саме для даного роману. Щоб стверджувати щось напевно – потрібно зробити комплексний аналіз декількох творів С. Ахерн.

Усі метафори знайдені нами підпорядковувались буквально двом категоріям: живі та стерті, навіть підтипи виділити було б доволі важко, тому що майже всі вони – стерті, значно рідше зустрічаються образні індивідуально-авторські. Це, на нашу думку дуже мало, щоб максимально розкрити тему перекладу порівнянь. Але, тим не менш, метафора не дарма була взята темою нашого дослідження, адже це дуже цікавий та

3.3 Порівняльний аналіз порівнянь та метафор, перекладених з англійської та російської мов.

Суть цього методу відносно проста: зіставлення окремих соціальних явищ і процесів з метою виявлення їх схожості та відмінностей. На основі виявленої подібності робиться гаданий або достатньо обґрунтований висновок, наприклад, про їх соціальну однорідність, більш-менш аналогічний зміст, спільний напрямок в розвитку, походження і т.д. У цьому випадку відомі дані про одного з порівнюваних явищ або процесів можуть бути використані для вивчення інших. Виявлені ж у ході порівняльного аналізу розходження досліджуваних явищ і процесів вказують на їх специфіку і, можливо, унікальність деяких з них

Зі сказаного випливає, що метод порівняльного аналізу в значній мірі заснований на такому загальнонауковому методі, як *аналогія*. Разом з тим в порівняльному аналізі суспільних явищ використовуються і такі загальнонаукові методи мислення і пізнання, як аналіз і синтез, моделювання, індукція, дедукція та ін. Основне значення порівняльного аналізу – отримання нової інформації не тільки про властивості порівнюваних явищ і процесів, а й про їхні прямі й опосередковані взаємозв'язки і, можливо, про загальні тенденції їх функціонування та розвитку.

Отже, порівняльний аналіз різних явищ і процесів суспільного життя сприяє глибшому пізнанню їх загальних властивостей і відмінностей, тенденцій їх розвитку, а також більш обґрунтованою критичній оцінці

досвіду. Порівняльний аналіз двох перекладів дає змогу зрозуміти, який переклад більш адекватний, дає змогу розібратися, чому саме перекладач використав той чи інший підхід та чи використав взагалі якийсь підхід, а чи можливо просто упустив певний момент. Також можна зіставити ті чи інші вдалі чи не дуже моменти перекладу.

Для виконання порівняльного аналізу перекладу порівнянь та метафор з роману С. Ахерн потрібні текст оригіналу і, принаймні, два текста перекладу, але оскільки цей роман перекладений лише російською, то україномовний переклад виконаний нами власноруч. Тож розглянемо декілька прикладів в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

**Порівняльний аналіз перекладу
порівнянь з мови оригіналу та російської мови українською**

№	Текст оригіналу	Український переклад (з англ.)	Російський переклад	Український переклад (з рос.)
1	She would waft into their lives like a fresh summer breeze bringing excitement and hope.	Вона б переповнила їхнє життя, як свіжий літній вітерець, що приносить збудження І надію.	Она неслась бы в их жизнях подобно свежему летнему бризу, приносящему возбуждение и надежду.	Вона мчала б по їхньому життю, немов свіжий бриз, що несе в собі збудження і надію.

Продовження таблиці 3.9

Like her mother, she found the small town claustrophobic. It was a place where every action of every person was monitored, frowned upon, commented on, kept, and stored for gossip.	Як і її матері, їй здавалося, що це містечко тисне на неї. Це було місце, де кожна дія кожної людини контролювалася, зневажалася, коментувалася, трималася, і зберігалася для базікання.	У нее же маленький городок вызывал клаустрофобию, ей казалось, что их унылый фермерский дом погружен в темноту и безвременье.	У неї ж маленьке містечко викликало клаустрофобію, їй здавалося, що їх сумовитий фермерський будинок занурений в темряву і лихоліття.
Every now and again he whipped 'round and sprayed water on two little girls who were dressed in yellow-and-black-striped swimsuits, like big bumblebees.	Час від часу він розвертався і бризгав водою на двох маленьких дівчат, які були одягнені в жовто-чорні смугасті купальники, немов би вони були великими джмелями.	Время от времени он резко оборачивался и брызгал водой в двух маленьких девочек, одетых в желто-черные полосатые купальники. Девочки напоминали больших шмелей.	Час від часу він різко обертася і бризгав водою в двох маленьких дівчаток, одягнених в жовто-чорні смугасті купальники. Дівчатка нагадували великих джмелів.
It had a fuchsiacolored	Передні двері були кольору	Очень необычно. Дверь розовая, с	Дуже незвично. Двері рожеві, з

front door with two long windows with frosted glass in the top two panels, a huge brass knocker, and a letter box beneath; it looked like two eyes, a nose, and a mouth smiling at me.	фуксії, з двома довгими вікнами з матовим склом у верхній частині панелі, з величезною латунною ручкою і поштовим ящиком внизу; це виглядало подібно до двох очей, носа і рота, що посміхається мені	длинными окошками из матированного стекла, с большой медной ручкой и, чуть ниже, щелью почтового ящика, — вместе это выглядело как два глаза, нос и улыбающийся мне рот.	довгими віконцями з матованого скла, з великою мідною ручкою і, трохи нижче, щілиною поштової скриньки, - разом це виглядало як два ока, ніс і усміхнений мені рот.
A piece of melted cheese dribbled down his chin, looking like yellow string.	Шматочок розтопленого сиру впав на його підборіддя, схожий на жовту нитку.	Расплавленный сыр повис у него на подбородке, как желтая нитка.	Розплавлений сир повис у нього на підборідді, як жовта нитка.

У першому порівнянні ми бачимо, що російськомовний перекладач скористався конкретизацією він змінив “вітерець” на “бриз” чим надав цьому виразу якогось морського настрою. У другому порівнянні, на мою думку, було зроблене не зовсім вдале упущення про схожість героїні з її матір’ю, це показувало якийсь духовний зв’язок між ними. Щодо третього порівняння, то мені здається було б вдалим розбити речення на дві частини, при чому так,

щоб воно не втрачало емоційного забарвлення та загального сенсу. У четвертому прикладі загалом ніяких особливих трансформацій не відбулось, якісний переклад і вдале додавання вступного речення. П'яте речення доволі просте, а тому має невелике “поле” роботи, трішки скорочене у російськомовному варіанті перекладу, але це не впливає на загальний зміст.

Продовження табл. 3.9

№	Текст оригіналу	Український переклад (з англ)	Російський переклад	Український переклад (з рос)
6	There were light colors of coffees and creams and just like the mug in her hand they helped clear her mind.	Там були світлі кавові та кремові кольори, і так само, як кружка в руці, яку вона тримала допомагали очистити її розум.	Светло-кофейные и кремовые оттенки, как чашка кофе в ее руке, помогали ей привести мысли в порядок.	Світло - кавові і кремові відтінки, як чашка кави в її руці, допомагали їй привести думки до ладу.
7	It's like asking why people can't fly, yet they can jump and allow two feet to leave the earth.	Це як питання про те, чому люди не можуть літати, але вони можуть стрибати і дозволити двом ногам покинути	Но я ведь не смеюсь над взрослыми, когда они не могут забраться на дерево или произнести	Але я не сміюся над дорослими, коли вони не можуть забратися на дерево або вимовити

		землю.	алфавит в обратном порядке, потому что они не могут этого сделать физически.	алфавіт в зворотному порядку, тому що вони не можуть цього зробити фізично.
8	They lined the mile-long road like landing lights and rubbed against the windows of the car, pressing their faces to see who was inside.	Вони вишикувались обабіч дороги на відстань в милю, подібно до посадкових вогнів, та потералися об вікна автомобіля, притискаючи обличчя до скла, щоб побачити, хто знаходиться всередині.	Они обступили эту дорогу длиной в милю, как посадочные огни, и терлись об окна машины, заглядывая внутрь, чтобы посмотреть, кто там едет.	Вони обступили цю дорогу завдовжки в милю, як посадочні вогні, і терлися об вікна машини, заглядаючи всередину, щоб подивитися, хто там їде.
9	“Wow, that’s fabulous, sounds like a blast.	"- Нічого собі, це неймовірно, звучить як вибух”.	— Ничего себе, здорово, звучит потрясающе!	- Нічого собі, чудово, звучить приголомшливо !
10	She said the word like it was a disease.	Вона сказала так, неначе слово подібно до цього	Она произнесла это так, будто говорила о	она вимовила це так, ніби говорила про

		є хворобою.	каком-то заболевании, и с отвращением посмотрела вокруг.	якесь захворювання, і з відразою подивилася навкруги.
--	--	-------------	--	---

На прикладі 6-го пункту особливої різниці між перекладами з що англійської українською, що з російської українською ми не спостерігаємо. Скоріше російський переклад та український з російського переклад звучить більш адаптовано для нашого вуха.

7-й приклад показує нам кардинальну різницю між вихідним текстом, та текстом російськомовного перекладу. Мені здається автор застосував логічний розвиток, адже головна концепція ніби тримається, але виражена вона зовсім інакше, і, чесно кажучи, особиство мені імponує більше варіант перекладача, ніж автора. Тому що він більш емоційно насичений та більш «багатий» словесно.

У 8-му прикладі кардинальних відмінностей немає, окрім тих, що перекладач зменшив кількість вставних слів, зробив речення більш компактным. Розглянувши 9-й приклад ми бачимо, що перекладач вирішив не акцентувати увагу на “вибусі”, можливо з метою простішого сприйняття читачем речення.

У 10-му ж реченні, перекладач навпаки вирішив скористатися логічним розвитком і додати більшого опису діям героїні, але мені здається, що і без цього момент максимально зрозумілий читачеві.

Продовження табл. 3.9

№	Текст оригіналу	Український переклад (з англ)	Російський переклад	Український переклад (з рос)
11	“It looks like a bird with a very bad stomach has gone to the toilet on it.”	"Це нагадує птаха з нікудишнім шлунком, що сходив до туалету на нього".	Оно выглядит так, как будто его загадила птица, у которой большие проблемы с желудком.	Воно виглядає так, як ніби його загидив птах, у якого великі проблеми з шлунком.
12	Her glossy lips, which smelled to Ivan like strawberries, pursed and unpursed themselves gently.	Її блискучі губи, що пахли Айвену полуницею, ніжно розкривалися та стискалися.	Ее блестящие губы, которые, как казалось Айвену, пахли клубникой, тихо сжимались и разжимались.	Її блискучі губи, які, як здавалося Айвену пахли полуницею тихо зжималися та розжималися.
13	Sitting down with Saoirse was like trying to catch a butterfly in a jar.	Зловити Сіршу було майже так само важко, як ловити метелика банкою	Элизабет очень редко удавалось остаться с Сиршей наедине и поговорить, это	Елізабет дуже рідко вдавалося залишитися з Сіршею наодинці і поговорити, це

			напоминало ей погоню за бабочками, которых она в детстве пыталась поймать банкой.	нагадувало їй гонитву за метелика, яких вона в дитинстві намагалася упіймати банкою.
14	Like children, the elderly had the ability to believe and hope, especially when they were really sick and weren't going to be with us much longer.	Як і діти, люди похилого віку мали здатність вірити і сподіватися, особливо коли вони були дуже хворі або коли у них залишалося не так багато часу.		
15	An amber glow rose from behind a mountain before her, like the kind of secret glow that rose from Luke's bedcovers when he was	Перед нею над горою зійшло яскраве світло, як те таємне сяяво, що виднілося з - під ковдри Люка, коли він читав з ліхтариком	Над видневшейся из сада горой растекалось янтарное зареве, напоминая таинственное сияние, которое	Над горою, що виднілася із саду, розтікалася бурштинова заграва, нагадуючи таємниче сяяво, яке виходило з -

	reading with a torch.		исходило от одеяла Люка, когда он, укрывшись с головой, читал с фонариком.	під ковдри Люка, коли він, сховавшись з головою читав з ліхтариком.
--	-----------------------	--	--	---

Тож розглядаємо приклади перекладу порівнянь далі. В 11-му прикладі особливих відмінностей між оригіналом та перекладами немає. Лише застосування транспозиції і легкого перефразування, яке не відображається на загальному контексті. Це стосується й 12-го прикладу, доволі емоційне порівняння, хоча й дуже просте, але воно просякнуте емоцією що дуже важливо для художньої літератури.

Щодо 13-го пункту, то тут автор дуже вдало скористався додаванням і краще розкрив відносини між двома сестрами, тож як на мене переклад виявився більш вдалим і мій україномовний переклад з російської в цьому реченні мені імпонує більше, ніж з англійської. А ось щодо 14-го речення то тут вже не можна сказати, що відмінностей немає, адже автор російського перекладу проігнорував це порівняння, тож воно просто відсутнє в російськомовному перекладі книги. Мені така позиція не є зрозумілою, адже порівняння неважке, тим паче що воно змістовне, цим порівнянням авторка показує нам, як почуває себе літня людина наприкінці свого життєвого шляху.

І знову останній російський переклад в цій частині таблиці нам подобається більше, все ж українська та російська мови більш багатослівніші та милозвучніші з описової точки зору, англійськомовний оригінал в такі моменти звучить сухувато.

Продовження табл. 3.9

№	Текст оригіналу	Український переклад (з англ)	Російський переклад	Український переклад (з рос)
16	It kept on at her like a finger prodding her chest. Harder and harder, first grazing the skin, then breaking it, prodding and prodding until eventually it tore right through and reached her heart.	Не відставала, ніби палець, що тиче в груди. Все наполегливіше та наполегливіше. Спершу він лише злегка доторкався шкіри, потім став дуже дряпати, проникаючи все глибше, поки нарешті не пронизав наскрізь і не дістався серця.	Не отставала, будто тычущий в грудь палец. Все настойчивее и настойчивее. Сперва он лишь слегка касался кожи, затем стал больно царапать, проникая все глубже, пока наконец не пронзил насквозь и не добрался до сердца.	Не відставала, ніби палець що тиче в груди. Все наполегливіше та наполегливіше. Спершу він лише злегка доторкався шкіри, потім став дуже дряпати, проникаючи все глибше, поки нарешті не пронизав наскрізь і не дістався серця.
17	As though happiness were only supposed to be some kind of	Ніби щастя - це усього лише недільне задоволення, на	Будто счастье — это всего лишь воскресное	Ніби щастя - це усього лише недільне задоволення, на

	weekend treat, like ice cream.	зразок морозива.	удовольствие, вроде мороженого.	зразок морозива.
18	Elizabeth hugged her knees and cried and cried, like a little girl who had fallen and cut her knee.	Елізабет обняла коліна і плакала ридма, як маленька дівчинка, яка впала і поранила коліно.	Элизабет обняла колени и плакала навзрыд, как маленькая девочка, которая упала и поранила коленку.	Елізабет обняла коліна і плакала ридма, як маленька дівчинка, яка впала і поранила коліно.
19	“Oh, shit,” she said loudly and Elizabeth spun around with a face like thunder.	“От лайно,” голосно сказала вона і Елізабет грізно обернулася.	— Вот черт, — громко сказала она, и Элизабет с грозным видом повернулась к ней.	-Дідько, - голосно сказала вона, і Елізабет з грізним видом повернулася до неї.
20	I don't want the guests to feel like damn hobbits sleeping in a mound of grass and mud.	Я не хочу щоб гості відчували себе чортовими хоббітами, які сплять у кургані трави та бруду.	Я не хочу, чтобы гости чувствовали себя какими-то хоббитами, спящими на холмике, заросшем травой и покрытом грязью.	Я не хочу, щоб гості почували себе якимись хоббітами, сплячими на горбку, зарослому травою та покрытому брудом.

Приклади 16 – 18 мають дуже схожий переклад, що з англійської мови, що з української. Це показує нам, наскільки дві абсолютно різні мови можуть однаково доносити інформацію.

Щодо 18-го прикладу, то, як на мене, російськомовний еквівалент і переклад з нього, трохи вдаліший, він трохи толерантніший. Можливо, у носіїв англійської мови подібне вираження не викличе ніяких подивів та обурення, а от у тих, хто буде читати дослівний переклад може буде ненайкраще враження, адже, наприклад у українців та росіян – це незовсім коректне вираження

У 19-му та 20-му пункті перекладач скористався додавання, але воно незначне і не має великого впливу на головну думку тесту.

Далі вашій увазі буде представлена порівняльна таблиця стосовно перекладу метафор з вихідного тексту на українську та з російськомовного перекладу також українською мовою. Нагадаємо, що україномовного перекладу роману «Подивись на мене» ми не знайшли, тому нами була зроблена колосальна робота у вигляді повного перекладу стилістичних прийомів. Це дало нам змогу зробити якісний комплексний аналіз, порівняти і знайти схожі і відмінні риси стосовно перекладу порівнянь у творі.

Таблиця 3.10

**Порівняльний аналіз перекладу
метафори з мови оригіналу та російської мови українською**

№	Текст оригіналу	Український переклад (з англ)	Російський переклад	Український переклад (з рос)
1	There was a	Стояв чудовий	Чудесно пахло	Чарівно пахло

	lovely smell of freshly cut grass and the sound of the lady snipping, clipping, cropping, and pruning was like music in the air.	запах свіжозрізаної трави та звуки зрізів від інструментів були як музика в повітрі.	свежесрезанной травы, а производимые садовыми инструментами звуки музыкой развивались в воздухе	свіжозрізаною травою, а створені садовими інструментами звуки музикою розливалися в повітрі.
2	And then there was silence and Elizabeth was once again alone, feeling like a visitor in her own back garden, which had taken on a new life in the falling darkness.	А потім настала тиша і Елізабет знову була сама, відчуваючи себе, як гостя у своєму власному саду, який розпочав нове життя в темряві.	А потом наступила тишина, и Элизабет снова осталась в одиночестве, чувствуя себя гостей в собственном саду, который в темноте начал жить другой жизнью	А потім настала тиша, і Елізабет знову залишилась наодинці, почуваючи себе гостею у власному саду, який в темряві починав жити іншим життям.
3	Life is like a funny bone. Hmmm.	Життя - смішне непорозуміння. Ммм.	Жизнь – смешное недоразумение. Ммм.	Життя – смішне непорозуміння. Ммм.
4	Their sounds rolled down the	Шум від них розходився по	Их крики, свист, смех и песни	Їх крики, свист, сміх і пісні

	corridors like thunder and into what was to be the children's playroom.	коридорах, як грім, і навіть доходячи до дитячої ігрової кімнати.	раскатывались громким эхом по пустым помещениям гостиницы, достигая зоны, отведенной под детские игры.	розколючувалися гучною луною по порожнім приміщенням готелю, досягаючи зони, відведеною під дитячі ігри.
5	They both watched the activities in the lake as the leaping salmon brought ripples to the water, making soothing splashing sounds; across the lake a heron moved silently and skilfully on His stilt-like legs along the water's edge.	Вони обоє спостерігали за озером, з води знову вистрибнув лосось, почувся сплеск і пішли кільця по воді; через озеро безшумно ходила чапля майстерно рухаючись на своїх ногах - ходулях уздовж берега.	Они молча наблюдали за озером, с воды снова выпрыгнул лосось, слышался всплеск и пошла рябь; вдоль озера бесшумно ходила цапля на своих ногах – ходулях.	Вони мовчки спостерігали за озером, з води вистрибнув лосось, почувся сплеск і пішли брижі по воді; уздовж озера безшумно ходила чапля на своїх ногах – ходулях.
6	Everything had been fine if not	Загалом все було добре, якщо не	В общем, все было хорошо,	Загалом все було добре,

	mildly embarrassing as she walked through the town looking like she had dipped herself a pot of rainbowcolored paint	звертати уваги на легке зніжковіння, коли вона йшла по місту, виглядаючи так, ніби її опустили в посудину з усіма кольорами веселки.	если не обращать внимания на легкое смущение, тогда, когда она шла по городу, при этом выглядев так будто ее кинули в чашу со всеми цветами радуги.	якщо не звертати увагу на легке зніжковіння тоді, коли вона йшла по місту, при цьому виглядаючи так, ніби її кинули в чашу з усіма кольорами веселки.
7	Time seemed to be the essence of the house, a long life lived listening to those ticks.	Здавалося, що сам час був душею цього будинку, довге життя прожите під це цокання.	Казалось, что время и было душой этого дома, длинный жизненный путь пройденый под это цоканье.	Здавалося, що час був душею цього будинку, довгий життєвий шлях пройдений під це цокання.
8	Her wet hair sat tower-like on the top of her head, twisted in a towel; her skin smelled fruity from her passion fruit	Її вологе волосся сходило на верхівці голови баштою, закрученою в рушник; її шкіра пахла фруктами після пінної	Ее влажные волосы были собраны высокой башней на голове, закручены в полотенцы; ее кожа пахла	Її вологе волосся було зіbrane високою башнею, замотані в рушник; її шкіра пахла

	bubble bath.	ванни.	фруктами после пенной ванной	фруктами після пінної ванни.
9	Her mother behaved like the sun tonight, leaving light and warmth with her, leaving cold and darkness in return.	Її мати повела себе так, як сонце сьогодні ввечері – пішла, забравши з собой світло й тепло, а взаміну залишила холод та темноту.	Ее мать повела себя так, как солнце сегодня вечером – ушла и забрала с собой свет и тепло, а взамен оставила холод и темноту.	Її мати повела себе так, як сонце сьогодні ввечері – пішла і забрала з собой світло та тепло, залишивши холод і темноту.
10	This phrase was repeated like a broken record.	Ця фраза повторювалась, немов зіпсована пластинка.	Эта фраза заела, будто испорченная пластинка.	Ця фраза заїла, ніби зіпсована пластинка.
11	Velvet sofa cushions, fluffy carpets - she loved to feel objects.	Велюрові диванні подушки, пухнасті коври – вона любила відчувати предмети.	Бархатные диванные подушки и пушистые ковры – она любила чувствовать предметы.	Велюрові диванні подушки та пухнасті коври – вона любила відчувати предмети.
12	Before closing the closet door, she turned one of the cups in it so	Перш ніж закрити дверцята шафи, вона повернула одну з	Прежде, чем закрыть дверцу шкафа, она повернула одну	Перш ніж зачинити дверцята шухляди, вона

	that its handle was on the right side, like everyone else's.	тих, що там стояли чашок так, щоб її ручка опинилася з правого боку, як і у всіх інших.	чашку так, чтобы ее ручка оказалась справа, как у других	повернула одну чашку так, щоб її ручка опинилася зправа, так, як у інших.
13	His piercing blue eyes warmed Elizabeth and her face came to life.	Його пронизливі блакитні очі зігріли Елізабет і обличчя її ожило.	Его пронзительные голубые глаза согрели Элизабет и ее лицо ожило	Його пронизливі блакитні очі зігріли Елізабет і її обличчя ожило.
14	If you give someone a piece of your heart, then this person begins to completely occupy your thoughts and there is no room for anything else.	Якщо віддаєш комусь частинку свого серця, то ця людина починає повністю займати твої думки і ні для чого іншого не залишається місця.	Если отдаешь кому – то частичку своего сердца, то этот человек начинает полностью занимать твои мысли и ни для чего другого там уже не остается места.	Якщо віддаєш комусь частинку свого серця, то ця людина починає повністю займати твої думки і ні для чого іншого там вже не залишається місця.
15	She knew he could not see her because he was	Вона знала, що він не бачить її, тому що	Она знала, что он ее не замечает,	Вона знала, що він її не помічає, тому

	completely lost in the abyss of his thoughts.	повністю звгубився у безодні своїх думок.	потому что полностью пропал в глубине своих мыслей.	що повністю пропав на глибині своїх думок.
--	---	--	---	---

На матеріалі таблиці можемо стверджувати, що дуже важливо оцінити комплексний аналіз перекладу метафор з різних мов, тому що їх мало в тексті, вони не відрізняються якимись особливостями з точки зору індивідуального стилю автора. Метафори у багатьох випадках перекладені майже дослівно і доволі сухо, як на нас. У деяких випадках перекладач на російську мову використовував скорочення, щоб мінімізувати інформацію. Ми вважаємо, що це допустимо лише у випадку, коли необхідно уникнути тавтології. Проте мінімізація й компресія тексту навряд чи доречні при перекладі художнього твору.

Висновки до розділу 3

У другому розділі ми вже зазначали, що шляхом аналізу тексту оригіналу роману С. Ахерн «Подивись на мене» нами було виявлено 147 застосувань порівнянь та 53 метафори. Усі вони були перекладені нами українською мовою з англійської та з російської українською для порівняння адекватності перекладу. Їх умовно можна поділити на певні категорії, адже кожне порівняння перекладалося із застосуванням певної стратегії й методики, залученням відповідних перекладацьких трансформацій: дослівний переклад (порівняння з мови оригіналу перекладають так само мовою перекладу, зберігаючи об'єкт порівняння інтактним); шляхом трансформації порівняння в метафору; шляхом уникнення перекладу порівняння й його повного видалення з тексту перекладу; за допомогою

логічного розвитку, що насамперед полягає в експлікації ознак, на яких базується порівняння.

Таким чином, на основі першої стратегії українською мовою перекладено 92 порівняння. Ми не дозволили собі лише жодного вилучення порівняння на відміну від російськомовного перекладу, де було зафіксовано 30 подібних випадків; стратегія логічного розвитку налічує 4 порівняння.

У свою чергу, виконання дослівного перекладу порівнянь українською мовою спиралося на такі перекладацькі прийоми й трансформації як додавання – 4 випадки, граматична заміна – 5, конкретизація – 3, опущення – 1.

На нашу думку, занадто багато порівнянь було вилучено й втрачено в російському перекладі роману, іноді здається, що деяких порівнянь перекладач уникла навмисно, а, можливо на її думку вони були там зайвими та недоречними. Тут вже працює індивідуальний світогляд та бачення тої чи іншої ситуації.

Загалом, переклад роману С. Ахерн «Подивись на мене» можна назвати доволі вдалим, але не обійшлося без погрішностей, особисто для нас. Деякі моменти при перекладі були спрощені або скорочені, в тому числі втрачено 30 порівнянь та 7 метафор у російськомовному варіанті. Перекладені вони, на нашу суб'єктивну думку – сухувато і моментами доволі дослівно. Але, про смаки не сперечаються. Ми не можемо напевно сказати критично це чи ні, адже загальна думка твору передана, емоції також. До того ж, дуже важливо, що при перекладі зберігся індивідуальний почерк автора, що дуже важливо як і для першого, так і для читача – прихильника. Переклад непогано адаптований під російськомовного перекладача, особливо це стосується перекладу порівнянь, адже метафори, що використовувались автором оригінального тексту доволі прості для сприйняття і не викликають ніяких дебатів між читачами різних країн.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Таким чином, підсумовуючи викладене у кваліфікаційній роботі, можна зробити такі висновки, що при написанні будь-якого твору автору необхідно емоційно забарвити свою працю, щоб вона стала цікавою читачеві. Для передачі свого настрою, переживань та вражень автори користуються певними стилістичними прийомами.

Вибір теми в художньому творі тісно пов'язаний із його головною ідеєю, а отже, має певне стилістичне навантаження і слугує, з одного боку, засобом впливу на читача, а з другого, – відображенням світобачення письменника. Кожний літературний напрям надає перевагу певному переліку тем, і, як наслідок, певним стилістичним тематичним засобам. Стилiстичними прийомами називають рiзні способи комбiнування мовних одиниць одного рiвня в межах одиниць вищого рiвня.

Стилiстичний прийом характеризується усвідомленою обробкою мовного явища, що сприймається як відхилення від загальновживаних норм мовного спілкування. Зрозуміло, що природа стилістичного прийому не може полягати у відхиленні від норм мови, бо в цьому випадку він протиставлявся б їй. Стилiстичний прийом ґрунтується на синтагматичних відношеннях між стилістично маркованими і стилістично немаркованими одиницями в тексті. В основі стилістичних прийомів лежать синтагматичні відношення, що виникають між стилістично різноякісними одиницями мови.

Отже, різноманіття стилістичних засобів, а саме: антономазія, метафора, метонімія, епітет; інверсія, риторичне питання, еліпсис, відокремлення, апосіопеза, ретардація, повторення, паралельні конструкції, полісиндетон, градація, порівняння, перифраз, антитеза, інтонація, алітерація, ономатопея, гафон, слугує якнайточнішому вираженню думки автора. Кожен з них сприяє досягненню образності та художності твору.

Стилістичні прийоми спрямовують рух думки, виділяючи, підкреслюючи потрібну інформацію за допомогою розташування слів у реченні, частин висловлювання в тексті, вживання нестандартних зворотів. Вони прикрашають мову. Використання стилістичних прийомів у мовленні передбачає високий рівень лінгвістичної компетентності та мовленнєвої підготовки оратора чи письменника., з одного боку, та перекладача їхніх творів – з другого.

Одним з найпростіших для конструювання й розпізнавання в мовленнєвому потоці та найпоширеніших стилістичних прийомів в художній літературі є порівняння. Однак, на даному етапі розвитку лінгвістичної науки активно розглядають думку про те, що порівняння є ще й одним із засобів пізнання світу.

Одними з найпростіших для конструювання й розпізнавання в мовленнєвому потоці та найпоширеніших стилістичних прийомів в художній літературі є метафора порівняння. Однак, на даному етапі розвитку лінгвістичної науки активно розглядають думку про те, що метафора (і порівняння як її підвид також) є засобами пізнання світу.

Метафора — один із основних тропів поетичного мовлення. Метафора означає розкриття сутності одного предмета чи явища через особливості іншого. Метафора — перехід інтуїтивного осяяння у сферу раціональних понять. І що далі містяться один від другого протиставні розряди об'єктів, то яскравіша метафора, яка прагне на відміну від символу, зосередитися в образній оболонці. Метафора - незамінний інструмент стилю художньої літератури. Як вже зазначалося вище, розрізняють живі і стерті метафори. Відтак, можна стверджувати, що метафора виникає на основі перенесення властивостей, тому її сміливо можна назвати скороченим порівнянням: відбувається заміщення того, що мовець має на увазі, іншим висловом. На нашу думку, дуже важливо підкреслити, що метафора – це саме перенесення за аналогією, тобто за схожістю або подібністю, за асоціацією тощо. В основі метафор лежать образи, створювані нашими основними п'ятьма почуттями.

В основі складних метафор, як правило, лежить синестезія, подвійне відчуття. Аналогії, що народжуються у автора на рівні сприйняття, індивідуальні та довільні на відміну, наприклад, від символу, де вони стабільні. Тому такі метафори вимагають особливої розшифровки в процесі комунікації. Подібність між предметами (явищами), на підставі якого стає можливим "ім'ям" одного предмета називати інший, буває найрізноманітнішим. Дуже шкода, що авторка додала до свого роману дуже мало метафор. На нашу думку цей стилістичний прийом вартий більшої уваги. Можливо вона не бачила їх необхідності у цьому романі, або вона зовсім не спеціалізується на таких прийомах. Ще ми розглядали той варіант, що автор навмисле уник метафори, щоб світобачення кожного читача не викривило того змісту, що вона заклала у кожне слово.

Порівняння – це тропеїчні фігури, у яких мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших. Порівняння нерозривно пов'язане з цілісною картиною світу, його аналіз дає змогу визначити місце тих чи інших об'єктів у мовній картині світу особистості. Індивідуальний досвід людини тісно пов'язаний з уявленням про «добро» і «зло», «погане» і «добре», «гарне» і «бридке», що вводить у змістову структуру компаративної конструкції такі компоненти, як оцінність, експресивність, емоційність. Вони сприяють конструюванню тієї частини інформаційного повідомлення, що відображає авторське бачення навколишньої дійсності й узгоджується з індивідуальною моделлю світу письменника або журналіста.

В основі порівняння лежать логічні операції виокремлення найсуттєвішої ознаки описуваного через пошук іншого, для якого ця ознака є виразнішою. Незалежно від того, чи сприяє порівняння створенню яскравішого образу персонажа, чи підкреслює ту чи іншу думку і т. п., воно передусім – не тільки основний засіб розкриття сутності явища, а й засіб репрезентації ставлення до нього автора твору. Вибір порівняння завжди пов'язаний з характером авторської оцінки того, що зображено.

Гостро стоїть проблема перекладу порівнянь та метафор, адже це дуже кропітка праця. Важливо донести до іншомовного читача все те, що відчуває й хотів передати автор в оригінальному творі. При чому неважливо що це за твір: наукова стаття, роман, книга жахів чи просто маркетингова реклама – усе це має свою мету, свою емоцію.

Дослідження способів перекладу порівнянь та метафор з англійської мови на українську визначається вагомою роллю, яку оцінність відіграє в семантиці порівняння та сучасними вимогами до перекладів художньої прози, коли йдеться не лише про передачу змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення емоційно-експресивної оцінки, інформативності, образності висловлювання тощо. Особливий інтерес становлять ті порівняння та метафори, більшість з яких не співпадають в різних мовах, і потрібно зануритися в соціокультурний контекст, щоб зрозуміти та знайти повноцінний аналог в мові перекладу. Тож недивно, що існує чимала кількість перекладацьких стратегій, які допомагають перекладачеві донести інформацію, а читачеві її зрозуміти.

Слідом за П. Піріні ми використовуємо таку класифікацію стратегій перекладу порівнянь з англійської мови:

- дослівний переклад;
- заміна об'єкта порівняння мови оригіналу другим об'єктом в мові перекладу з використання різних трансформацій;
- скорочення порівняння власне до її змісту;
- збереження того ж самого об'єкта порівняння в мові перекладу, що й мовою оригіналу з паралельною експлікацією основи порівняння;
- заміна об'єкта порівняння на зноску чи перекладацький коментар, що вважається неадекватним варіантом перекладу порівняння;
- випущення порівняння.

Підсумовуючи матеріали розділу 2 дослідження варто зазначити, що Сесилія Ахерн – культова ірландська письменниця в світі сучасної сентиментальної літератури, автор багатьох любовних романів. Більшість її

праць – це романи та оповідання. Її твори вирізняються чудовими описами, неймовірними емоціями, ретельно прописаними деталями та справжньою добротою. «Подивися на мене» – третій за рахунком роман Сесілії Ахерн. В оригіналі роман вийшов друком у 2005 році, вітчизняні шанувальники творчості Ахерн змогли познайомитися з її твором через два роки, в 2007-му тільки в російському перекладі. Сюжет дещо незвичний, але у цьому його родзинка – це небанальна історія. Легко читається і сприймається, події розгортаються доволі непередбачувано. Є моменти, читаючи які неможливо не усміхнутися, але є й такі, коли на очі набігають сльози. Присутня також нотка психології та філософії. Це книга не лише про дружбу і любов, вона основним чином про те, як навчитися відчувати барви життя, як самому розфарбовувати свої будні. Цей твір трохи схожий на казку. Саме такі казки слід розповідати дорослим, які потрапили у полон буденності, розучилися мріяти і геть забули, як воно – бути безтурботними дітьми. Сюжет книги не дуже багатий, вона не насичена подіями, але так само, як прості обійми, ця книга здатна подарувати душевне тепло. Вона дуже зворушлива і ніжна, про ті дрібниці, які ми не помічаємо, коли вони у нас є, але відчуваємося нещасними, якщо їх немає в нашому житті.

Під час аналізу тексту оригіналу роману нами було виявлено велику кількість різноманітних стилістичних прийомів. Проте нашу увагу привернули порівняння, яких було знайдено 147 та метафори, яких було знайдено 53. Майже всі вони були перекладені та включені до російськомовного перекладу роману. Перекладач на російську найчастіше користувалася такими стратегіями перекладу порівнянь, як:

- дослівний переклад(об'єкт порівняння практично буквально відтворюється засобами мови перекладу);
- трансформація в метафору;
- вилучення порівняння;
- експлікація ознаки порівняння за рахунок логічного розвитку.

Усі вони були перекладені нами українською мовою з англійської та з російської українською для порівняння адекватності перекладу. Їх умовно можна поділити на певні категорії, адже кожне порівняння перекладалося із застосуванням певної стратегії й методики, залученням відповідних перекладацьких трансформацій: дослівний переклад (порівняння з мови оригіналу перекладають так само мовою перекладу, зберігаючи об'єкт порівняння інтактним); шляхом трансформації порівняння в метафору; шляхом уникнення перекладу порівняння й його повного вилучення з тексту перекладу; за допомогою логічного розвитку, що насамперед полягає в експлікації ознак, на яких базується порівняння.

Таким чином, на основі першої стратегії українською мовою перекладено 92 порівняння, за допомогою трансформації в метафору – 8, ми не дозволили собі лише жодного вилучення порівняння на відміну від російськомовного перекладу, де було зафіксовано 30 подібних випадків; стратегія логічного розвитку налічує 4 порівняння.

У свою чергу, виконання дослівного перекладу порівнянь українською мовою спиралося на такі перекладацькі прийоми й трансформації як додавання – 4 випадки, граматична заміна – 5, конкретизація – 3, опущення – 1.

На нашу думку, занадто багато порівнянь було вилучено й втрачено в російському перекладі роману, при чому деяких з них перекладач уникла навмисно.

На нашу думку, занадто багато порівнянь було вилучено й втрачено в російському перекладі роману, при чому деяких з них перекладач уникла навмисно.

Загалом, не можна сказати, що переклад цього роману абсолютно вдалий. У деякий моменти він доволі спрощений та скорочений, у тому числі через втрату 30 порівнянь в тексті російськомовного перекладу, а метафори взагалі майже відсутні або мінімізовані. Перекладені сухо і дослівно. В такому випадку, звичайно зберігається індивідуальний почерк

автора, але переклад не підстроєний під російськомовного перекладача. Декілька порівнянь, більш високого рівня складності для перекладу були просто проігноровані й залишені без перекладацького рішення. Виглядає це незовсім професійно.

SUMMARY

The theme of this paper project is the translation of metaphors and similes in modern English prose into Ukrainian (based on the novel "If You Could See Me Now" by C. Ahern).

This paper project is 96 pages long and illustrated with 2 figures and 10 tables. In the course of the research, 79 relevant sources of literature (including Ukrainian, Russian and English) were considered and studied.

Thesis consists of theoretical and practical parts. The theoretical part of the work consists of three sections and eight sections. The first section is called "Theoretical foundations of similar translation and metaphors" and tries to explain the role of literary translation in intercultural communication and intercultural enrichment, to explain the importance of stylistic devices, the further role of literary translation in the necessary understanding and cultural dialogue. between cultures. It is emphasized that literary translation is an important source of information concerning other cultures and their aesthetic and moral values. It is further noted that internal and external factors influence the translation process. Internal factors are a prerequisite for the translator's personality, and his knowledge of certain languages, both native and foreign, and cultural, historical, political and geographical relationships are considered external factors.

It also reveals the importance of comparison and metaphor as a way to diversity of speech. You can get information about its origin, classifications, translation methods and usage.

The second chapter, "Analysis of the translation of comparisons and metaphors in S. Ahern's novel", is devoted to the author Cecilia Aern, her writing style. The next step is to compare and metaphor the translation and the strategies used for that translation.

The third section, entitled "Translating into Ukrainian in S. Ahern's Novel «If you could see me now», provides a comparative analysis of your own Ukrainian and

professional Russian translation, the advantages and disadvantages of each are highlighted.

Final conclusions are made.

Key words: simile, metaphor, stylistic devices, translation strategies, translation techniques, translation transformation, modern English novel.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автор и текст: Сб. статей. Вып. 2. / Под. ред. В. М. Марковича и Вольфа Шмида. Санкт - Петербург, 1996.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1986. – 296 с.
3. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка : стилистика декодирования . Москва : Просвещение, 1990. – 304 с.
4. Арутюнова Н. Д. Теория метафоры. *Метафора и дискурс*. Москва: Прогресс, 1990.
5. Бабелюк О. А. Поетика постмодерністського художнього дискурсу : принципи текстотворення (на матеріалі сучасної американської прози малої форми) : дис. ... доктора філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Оксана Андріївна Бабелюк. – К., 2010. – 422 с.
6. Белєхова Л. І. Образний простір американської поезії : лінгвокогнітивний аспект : дис. ... доктора філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Лариса Іванівна Белєхова. – К., 2002. – 476 с.
7. Брандес М. П. Стилистика текста : теоретический курс. Москва : ИнфраМ, 2004. – 416 с.
8. Брандес М.П. Синтаксическая семантика текста // *Сб. научных трудов МГПИИЯ им. М. Тореца*. Вып. 112. – М., 1977.
9. Бурдьё П. Социальное пространство: поля и практики. Санкт - Петербург: Алетейя, 2007. – 567с.
10. Васильева А.Н. Основы культуры речи. – Москва, 1990.
11. Васильева А.Н. Художественная речь. – Москва, 1983.
12. Вежбицкая А. Теория метафоры. *Сравнение – градация – метафора*. Москва: Прогресс, 1990.
13. Вежбицкая А. Теория метафоры. *Сравнение – градация – метафора*. Москва: Прогресс, 1990.
14. Виноградов В.В. О теории художественной речи. Москва, 1971.

- 15.Виноградов В.В. Изб. труды. *О языке художественной прозы:* – Москва, 1980.
- 16.Воробйова О. П. Мовознавство. *Когнітивна поетика в потєбнянській ретроспективі* – 2005. – № 6. – С. 18–25. 7.
- 17.Гальперин И. Р . Очерки по стилистике английского языка. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1958. – 314 с.
- 18.Гальперин И. Р . Текст как объект лингвистического исследования. Москва : Эдиториал УРСС, 2004. – 144 с.
- 19.Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва, 1958. – 459 с.
- 20.Гаспаров М. Л. Цицерон и античная риторика / Под ред. М. Л. Гаспарова. – Москва : Науч.-изд. центр “Ладомир” 1994. – 470 с.
- 21.Гассан І. Чим є постмодернізм і чим він стане? Літературний і культурний аспекти // Американська література після середини ХХ століття : Матеріали міжнар. конф., Київ, 25–27 травня 1999 р. / Уклад. Т. Н. Денисова. – К. : Довіра. – С. 19–28.
- 22.Гез Н. И. Устная речь. Очерки по методике обучения немецкому языку (для педагогических вузов) / Под ред. И.В. Рахманова. – Москва, "Высш. школа", 1974
- 23.Григорьев В. П. Большая советская энциклопедия. *Тропы в стилистике и поэтике.*
- 24.Демирова М. Сравнение как способ презентации специфики русской и болгарской картин (моделей) мира [Электронный ресурс] // Балканская русистика // М. Демирова. – 2003. – Режим доступа: <http://www.russian.slavica.org/article1008.html> (Останній доступ 7.03.2010).
- 25.Ємець О. В. Семантика, синтактика та прагматика тропів в аспекті поетизації художньої прози (на матеріалі оповідань Ділана Томаса) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київ, 2000. – 209 с.

- 26.Єфімов Л. П., О. А. Ясинецька. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Вінниця : Нова книга, 2004. – 240 с.
- 27.Жуковська В.В. Основи теорії та практики стилістики англійської мови. Житомир, 2010. 240 с.
- 28.Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Ленінград: Вища школа, 1983.
- 29.Кальниченко О. А. , З. В. Зарубіна. Концепція перекладу Андре Лефевра та її термінологія. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2014. – № 1102, вип. 77. – С. 210–218.Корунець І. (Korunets, I.) (2008) Bilya vıtokiv ukrayonskogo perekladoznavstva (Ukrayna Çeviri Biliminin Kaynakları), Vsesvit Dergisi, Sayı 1–2, S. 188–194.
- 30.Камышева А.Е. Сравнение и его функции в структуре прозаического текста (на материале прозы В. Брюсова): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.08 "Иранские языки". Санкт - Петербург: 2006.
- 31.Каніболоцька О.А. Формування соціолінгвістичної компетенції студентів-філологів на сучасному етапі модернізації гуманітарної освіти. *Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Наука і освіта 2005”. Том 1. Методика викладання мови та літератури.* Дніпропетровськ: “Наука і освіта”, 2005. - С. 45 - 48.
- 32.Карасик В.И. , Г.Г. Слышкин. Лингвокультурный концепт как единица исследования. Методологические проблемы когнитивной лингвистики [под ред. И.А. Стернина]. – Воронеж: Воронежский государственный университет, 2001
- 33.Ковалев В. П. Выразительные средства художественной речи. Київ. : Радянська школа, 1985. – 136 с.
- 34.Кожина М. Н. Стилистика русского языка. Москва. : Просвещение, 1983. – 224 с
- 35.Кожина М. Н. Стилистика русского языка. Москва, 1996.

36. Колшанский Г. В. Контекстная семантика. – Москва, 1980.
37. Кузнец М. Д., Ю. М. Скребнев. Стилистика английского языка. Ленинград: Наука, 1960. – 173 с.
38. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця : Нова кн., 2004. – 272 с.
39. Кухаренко В. А. Магический реализм Салмана Рушди : *“Прощальный вздох мавра” и его персонажи* . Зап. Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2000. – Вип. 8. – С. 124–145.
40. Кухаренко В. А. Практикум по стилистике английского языка. Винница : Новая книга, 2000. – 160 с.
41. Кухаренко В. А. Практикум по стилистике английского языка. Москва: Высшая школа, 1986. – 144 с.
42. Лакофф Дж. Метафоры которыми мы живем. Москва.: изд-во ЛКИ, 2008.
43. Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В. Н. Ярцевой. Москва : Сов.энцикл., 1990. – 682 с.
44. Літературознавчий словник-довідник / Редкол. : Р . Т. Гром'як та ін. – Київ : Вид. центр “Академія”, 1997. – 748 с.
45. Маньковская Н. Б. Феномен постмодернизма. Художественно-эстетический ракурс. Санкт - Петербург : Университетская книга, 2009. – 495 с.
24. Одинцов В. В. Стилистика текста / Виктор Васильевич Одинцов. – М. : Наука, 1980. – 263 с.
46. Мацько Л. І. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2005. – 462 с.
47. Мізін К. І. Порівняння у фразеології. Вінниця: Нова книга, 2009.
48. Мізін К. І. Порівняння у фразеології . Вінниця: Нова книга, 2009.
49. Мороховский А. Н. О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко. Стилистика английского языка. Київ : Вища школа, 1991. – 272 с.
50. Москаленко М. (2006) Narısı z istorii ukraynskogo perekladu (Ukrayna'da Çeviri Tarihi ile İlgili bir Deneme). Vsesvit. Sayı 3-4.

51. Некрасова Е.А. Сравнения. *Языковые процессы современной русской художественной литературы. Поэзия*. Москва: Наука, 1977.
52. Рильський М. Т. Мистецтво перекладу : ст., виступи, нотатки / М. Рильський ; упоряд. і комент. Г. Колесника ; вступ. ст. Л. Новиченка. – Київ: Рад. письменник, 1975. – 343 с.
53. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
54. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. Москва : Астрель-АСТ, 2003. – 224 с.
55. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка [Текст]. Москва : ООО «Издательство АСТ», 2003. – 221 с.
56. Словарь лингвистических терминов / Под. ред. О. С. Ахмановой. Москва: Сов. энцикл., 1966. – С. 456–457.
57. Словник фразеологізмів української мови / [від. ред. В. Винник]. Київ: Наук. думка, 2003.
58. Теоретическая поэтика : понятия и определения / Автор-сост. Н. Д. Тamarченко. – Режим доступа : [http:// philologos.narod.ru/ tamar /t32.html](http://philologos.narod.ru/tamar/t32.html). 74. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе /
59. Топоров В. Н. Большой энциклопедический словарь : *Языкознание. Тропы*. Москва : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 687 с.
60. Турсунова Л.К. К проблеме классификации эпитетов // Сб. науч. трудов МГПИИЯ им. М.Тореза. – Вып. 75. – 1974. Приходько Г. І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові. – Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 2001. – 361 с.
61. Цветан Тодоров ; [перекл. з франц. Є. Марічева]. Київ. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 162 с.
62. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. – 248 с.
63. Шаповалова Н.П. Функціонально-семантичний статус порівняльних конструкцій у сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 1998. 16 с.

64. Шуть В. В., Король Т. Г. Переклад порівнянь сучасної англomовної прози українською мовою. Полтава, 2019
- 65.Энштейн М. Н. Постмодерн в русской литературе. Москва : Высш. шк., 2005. – 495 с.
- 66.A Glossary of Contemporary Literary Theory / J. Hawthorn. – L. : Arnold, OUP , 2000. – 400p.
- 67.Ahern Cecelia. If you could see me now [Text] / Cecelia Ahern. – Harper Collins Publishers PTY Limited.
- 68.Alshammari J. Analyzing Arabic Translation Methods of English Similes: A Case Study of The Old Man and The Sea by Ernest Hemingway. Theory and Practice in Language Studies. 2016. 6(3). P. 485–494.
- 69.Black M. More about metaphor / Max Black // Metaphor and thought. – Cambridge: Cambridge University Press, 1979.
- 70.Bonheim H. Bringing classical rhetoric uptodate / H. Bonheim // Semiotica. – 1975. – V . 13. – № 4. – P . 375–388. 35. Kristeva J. Narration et transformation / J. Kristeva // Semiotica. – 1969. – № 4. – P.422–448.
- 71.Fadaee E. Symbols, metaphors and similes in literature: a case study of "Animal farm" [Електронний ресурс] / Elaheh Fadaee // International Journal of English and Literature. – Vol. 2 (2).
- 72.Fadaee E. Symbols, metaphors and similes in literature: a case study of "Animal farm" [Електронний ресурс] / Elaheh Fadaee // International Journal of English and Literature. – Vol. 2 (2).
- 73.Hermans T. The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation/ Theo Hermans (ed.). London and Sydney: Croom Helm, 1985. – 249 p.
- 74.Lodge D. The modes of modern writing : metaphor, metonymy, and the typology of modern literature / David Lodge. – N. Y . : Cornell University Press, 1977. – 279 p.
- 75.Lyotard J.-F. The Postmodern Condition : A Report on Knowledge / Jean-François Lyotard. – Manchester : Manchester University Press, 1984. – 110

- p. 51. Marshall B. Teaching the postmodern : Fiction and theory / Brenda K. Marshall. – N. Y . : Routledge, 1992. – 287 p.
76. McCaffery L. The metafictional muse : the works of Robert Coover, Donald Barthelme and William H. Gass / Larry McCaffery. – Pittsburgh : University of Pittsburgh Press, 1982. – 300 p.
77. Pierini P. Simile in English: from description to translation. CIRCULO de Linguistica Aplicada a la Comunicacion (clac). 2007. № 29. P. 21–43.
78. Rangno E. V . R. Contemporary American Literature : 1945-Present / Ed. J. Phillips. – N. Y . : Facts On File, 2006. – 96 p.
79. Shamsaeefard M., Fumani M., Nemati A. Strategies for Translation of Similes in Four Different Persian Translations of Hamlet. Linguistics and Literature Studies. 2013. 1(3). P. 164–168.

ДОДАТКИ

Додаток А

E	U	R	U
The name had been chosen by their mother in her last desperate attempt to make the duties of motherhood she despised so much seem less like a punishment.	Ім'я було обрано їхньою матір'ю в її останній відчайдушній спробі зробити материнські обов'язки, якими вона знехтувала, менш схожими на покарання.	Имя было выбрано матерью в последней отчаянной попытке сделать так, чтобы материнские обязанности, которые она презирала, казались ей меньшим наказанием.	Ім'я було вибрано матір'ю в останній відчайдушній спробі зробити так, щоб материнські обов'язки, які вона зневажала, здавалися їй не таким покаранням.
She would waft into their lives like a fresh summer breeze bringing excitement and hope.	Вона переповнила їхнє життя, як свіжий літній вітерець, що приносить збудження і надію.	Она неслась бы в их жизнях подобно свежему летнему бризу, приносящему возбуждение и надежду.	Вона мчала б по їхньому життю, немов свіжий бриз, що несе в собі збудження і надію.
Before closing the press, she turned a cup 'round so that the handle was on the right side like all the others.	Перш ніж, як зачинити сервант, вона повернула чашку так, щоб ручка була на праву сторону, як і всі інші.	Прежде чем закрыть дверцу шкафа, она повернула одну из стоявших там чашек так, чтобы ее ручка оказалась с правой стороны, как у всех остальных.	Перш ніж закрити дверцята шафи, вона повернула одну з тих, що стояли там чашок так, щоб її ручка опинилися з правого боку, як у всіх інших.
Like her mother, she found the small town claustrophobic. It was a place where every action of	Як і її матері, їй здавалося, що це містечко тисне на неї. Це було місце, де кожна дія кожної	У нее же маленький городок вызывал клаустрофобию, ей казалось, что их унылый	У неї ж маленьке містечко викликало клаустрофобію, їй здавалося, що їх сумовитий

every person was monitored, frowned upon, commented on, kept, and stored for gossip.	людини контролювалася, зневажалася, коментувалася, трималася, і зберігалася для базікання.	фермерський дом погружен в темноту и безвременье.	фермерський будинок занурений в темряву і лихоліття.
Once she had the baby she didn't care much for naming him but, when pressed, she gave her baby boy a name that was like a wish. Lucky.	Як тільки вона народила дитину, їй все одно було не важливо як назвати його, але, коли на неї натиснули, вона подарувала своєму хлопцеві ім'я, яке було схоже на побажання. Лакки.	Когда ребенок появился на свет, Сирша не стала мучиться проблемой выбора имени, но со временем стала звать его Лакки, Счастливчик.	Коли дитина з'явилася на світ, Сирша не стала мучитися проблемою вибору імені, але з часом стала звати його Лакки, Щасливчик.
"He's my new friend," Luke replied, zombie-like, not moving his eyes from the beefed-up wrestler body-slammng his opponent on the screen.	"Він - мій новий друг," Люк відповів, подібно до зомбі, не відводячи очей від накачаного борця, що бореться зі своїм опонентом на екрані.	— Это мой новый друг, — ответил он, не отрывая глаз от накаченного борца, теснящего на экране своего соперника.	- Це мій новий друг, - відповів він, не відриваючи очей від мускулистого борця, що тісниться на екрані свого суперника.
Please do not be like your mother, please do not be like your mother.	"Будь ласка, ну будь ласка, не будь як твоя мати".	«Пожалуйста, ну пожалуйста, не будь как твоя мать».	"Будь ласка, ну будь ласка, не будь як твоя мати".
There was a lovely smell of freshly cut grass and the sound of the lady snipping, clipping, cropping, and pruning was like music in the	Стояв чудовий запах зі свіжозарізаної трави та звуки зрізів від інструментів були як музика в повітрі.	Чудесно пахло свежесрезанной травой, а производимые садовыми инструментами звуки музыкой разливались в воздухе.	Чарівно пахло свіжозрізаною травою, а створені садовими інструментами звуки музикою розливалися в повітрі.

air.			
Every now and again he whipped 'round and sprayed water on two little girls who were dressed in yellow-and-black-striped swimsuits, like big bumblebees.	Час від часу він розвертався і бризгав водою на двох маленьких дівчат, які були одягнені в жовто-чорні смугасті купальники, немов би вони були великими джмелями.	Время от времени он резко оборачивался и брызгал водой в двух маленьких девочек, одетых в желто-черные полосатые купальники. Девочки напоминали больших шмелей.	Час від часу він різко обертався і бризкав водою в двох маленьких дівчаток, одягнених в жовто-чорні смугасті купальники. Дівчатка нагадували великих джмелів.
It had a fuchsiacolored front door with two long windows with frosted glass in the top two panels, a huge brass knocker, and a letter box beneath; it looked like two eyes, a nose, and a mouth smiling at me.	Передні двері були кольору фуксії, з двома довгими вікнами з матовим склом у верхній частині панелі, з величезною латунною ручкою і поштовим ящиком внизу; це виглядало подібно до двох очей, носа і рота, що посміхається мені	Очень необычно. Дверь розовая, с длинными окошками из матированного стекла, с большой медной ручкой и, чуть ниже, щелью почтового ящика, — вместе это выглядело как два глаза, нос и улыбающийся мне рот.	Дуже незвично. Двері рожеві, з довгими віконцями з матованого скла, з великою мідною ручкою і, трохи нижче, щілиною поштової скриньки, - разом це виглядало як два ока, ніс і усміхнений мені рот.
I like your fire engine. My old best friend Barry used to have one just like it and we used to play with it all the time.	"Мені подобається твоя пожежна машина. Мій минулий кращий друг Баррі мав машину, схожу на цю, і ми постійно грали з нею.	Мне нравится твоя пожарная машина. У моего лучш... моего предыдущего лучшего друга Барри была такая же, и мы все время с ней играли.	Мені подобається твоя пожежна машина. У мого кращ... мого попереднього кращого друга Баррі була така ж, і ми увесь час з нею грали.
"What age are you?" He looked	"Скільки тобі років?" Він	— Сколько тебе лет? — Он	- Скільки тобі років? - Він

at me suspiciously. "You look like you're the same age as my aunt"—he frowned—"and my aunt doesn't like to play with my fire engine."	підозріло дивився на мене. "Ти виглядаєш так, як немов ти такого ж віку, як і моя тітка", - нахмурився він, - а моя тітка не любить грати з моїм пожежним краном".	взглянул на меня с подозрением. — Ты выглядишь, как будто тебе столько же лет, сколько моей тете. — Он нахмурился. — А тетя не любит играть с пожарной машиной.	поглянув на мене з підозрою. - Ти виглядаєш, неначе тобі стільки ж років, скільки моїй тітці. - Він спохмурнів. - А тітка не любить грати з пожежною машиною.
"Someone who's boring," I said, scrunching my nose up and saying the word like it was a disease. I liked saying words backward, it was like inventing my own language.	«Хтось, хто завжди нудний," сказав я, зморщивши ніс і заявивши це так, наче це слово, було хворобою. Мені подобалося говорити слова задом наперед, це було так, немов як винайшов свою власну мовуу.	— Тот, кто скучный, — ответил я, морща нос и произнося это слово так, словно речь шла о болезни. Мне нравилось произносить слова задом наперед, как будто я изобретал свой собственный язык.	- Той, хто нудний, - відповів я, зморщивши ніс і вимовляючи це слово так, немов йшлося про хворобу. Мені подобалося вимовляти слова задом наперед, неначе я винаходив свою власну мову.
There was a silence and I could tell he was sad. "Seer-sha." I repeated the name, liking how it felt when I said it; it was like the wind blowing out of my mouth in one big gust or how the trees sounded when they talked to one another on windy days.	Була тихо, і я міг зауважити, що він сумний. "Сіір-ша". Я повторив ім'я,; здавалося, що вітер подув з мого рота або наче дерева звучать листками, коли вони переговорюють я один з одним у вітряні дні.	— Сииииир-ша, — протянул я с удовольствием: у меня изо рта как будто подул ветер, а еще это было похоже на то, как шелестят деревья, когда они переговариваются друг с другом в ветреные дни. — Сиииииииииир-шаааа... — Тут я	- Сииииир-ша, - протягнул я із задоволенням: у мене з рота неначе подув вітер, а ще це було схоже на те, як шелестять дерева, коли вони переговорюються один з одним у вітряні дні. - Сиииииииииир-шаааа. - Тут я упіймав на собі

"Sseeer-ssshaaaa." I eventually stopped when Luke looked at me oddly.	"Сііііііііір-шаааа". Я врешті-решт зупинився, коли помітив, що Люк дивно дивився на мене.	поймал на себе странный взгляд Люка и замолчал.	дивний погляд Люка і замовк.
I liked the kitchen though, it was warm from the sun and because it was surrounded by glass, it felt like we were sitting in the garden. Kind of like a picnic.	Хоча, кухня мені сподобалася, вона була теплою від сонця, а ще тому, що в ній була склянна стіна, здавалося, що ми сиділи в саду. Як на пікніку.	Тем не менее кухня мне понравилась. В ней было тепло и солнечно, а из-за того, что одна стена была стеклянной, казалось, будто мы сидим в саду. Как на пикнике.	Проте кухня мені сподобалася. У ній було тепло і сонячно, а через те, що одна стіна була скляною, здавалося, ніби ми сидимо в саду. Як на пікніку.
A piece of melted cheese dribbled down his chin, looking like yellow string.	Шматочок розтопленого сиру впав під його підборіддя, схожий на жовту нитку.	Расплавленный сыр повис у него на подбородке, как желтая нитка.	Розплавлений сир повис у нього на підборідді, як жовта нитка.
Since when had Luke become an expert on olives? He must have learned about them at school, he had a good memory for things like that.	З тих пір коли Лука став експертом на маслинах? Він повинен був дізнатися про це їх у школі, він добре пам'ятав подібні речі.	С каких это пор Люк стал экспертом по оливкам? Наверное, он узнал о них в школе, он хорошо запоминает подобные вещи.	З яких це пір Люк став експертом по оливках? Напевно, він дізнався про них в школі, він добре запам'ятовує подібні речі.
Luke looked at the empty plate, looked back at Elizabeth like she was crazy, and took a bite of his own pizza.	Лука дивився на порожню тарілку, подивився на Елізабет, як вона була божевільний і закусив власну піцу.	Люк взглянул на пустую тарелку, потом посмотрел на Элизабет так, будто она сошла с ума, и откусил от своего куска.	Люк поглянув на порожню тарілку, потім подивився на Елізабет так, ніби вона з'їхала з глузду, і відкусив від свого шматка.
Her wet hair sat	Її вологе волосся	Завернутые в	Загорнуте в

tower-like on the top of her head, twisted in a towel; her skin smelled fruity from her passion fruit bubble bath.	сходило на верхівці голови башти, закручене в рушник; її шкіра пахне фруктовий з її пристрасті фруктовий міхур.	полотенце мокрые волосы башней возвышались у нее на голове, кожа источала фруктовый аромат после пенной ванны.	рушнику мокро волосся вежею височіло у неї на голові, шкіра виділяла фруктовий аромат після пінної ванни.
There were light colors of coffees and creams and just like the mug in her hand they helped clear her mind.	Там були світлі кольори кави та кремів, і так само, як кружка в руці, яку вони допомогли очистити її розум.	Светло-кофейные и кремовые оттенки, как чашка кофе в ее руке, помогали ей привести мысли в порядок.	Світло -кавові і кремові відтінки, як чашка кави в її руці, допомагали їй привести думки до ладу.
It was like a switch had been flicked in her head and they had lost her to another world.	Це було схоже на вимикач, який вдарив її в голову і вони втратили її в інший світ.,	Когда Сирше исполнилось четырнадцать, у нее в голове как будто щелкнул какой-то выключатель, и она ушла от них в другой мир.	Коли Сирше виконалося чотирнадцять, у неї в голові неначе клацнув якийсь вимикач, і вона пішла від них в інший світ.
She would not be like her mother.	Вона не буде як її мати.	Она не собиралась становиться похожей на мать.	Вона не збиралася ставати схожою на матір.
It's like asking why people can't fly, yet they can jump and allow two feet to leave the earth.	Це як питання про те, чому люди не можуть літати, але вони можуть стрибати і дозволити двом ногам покинути землю.	Но я ведь не смеюсь над взрослыми, когда они не могут забраться на дерево или произнести алфавит в обратном порядке, потому что они не могут этого сделать физически.	Але я адже не сміюся над дорослими, коли вони не можуть забратися на дерево або вимовити алфавіт в зворотному порядку, тому що вони не можуть цього зробити фізично.
I'm always here	Я завжди тут	Я всегда	Я завжди

walking around just like you all are. And people like Luke don't choose to see me, they just see me. It's people like you and Elizabeth that choose not to.	ходити так само, як і всі ви. Люди, як Люк, не хочуть бачити мене, вони просто бачать мене. Це люди, як ви та Елізабет, які не хочуть.	нахожусь неподалеку. И ребята вроде Люка не решают увидеть меня, они просто меня видят. А вот люди, как вы и Элизабет, решают этого не делать.	знаходжусь неподалік. І хлопці на зразок Люка не вирішують побачити мене, вони просто мене бачать. А ось люди, як ви Елізабет, вирішують цього не робити.
Those twenty minutes always felt like an eternity to Elizabeth.	Ці двадцять хвилин завжди відчували, як вічність Елізабет.	Эти двадцать минут всегда казались Элизабет вечностью, а длинная дорога словно сама постепенно усиливала ее возбуждение, чуть ли не дразнила ее.	Ці двадцять хвилин завжди здавалися Елізабет вічністю, а довга дорога немов сама поступово посилювала її збудження, мало не дратувала її.
Like the long stretch of road, it would tease her, and some days on hearing the creak she would run to see who was at the door and her heart would sink at the sight of the postman.	Подібно до довгої доріжки дороги, вона її дразнить, і через кілька днів, почувши тріщину, вона побігла, щоб побачити, хто був біля дверей, і її серце занурюється на очах почтальон	Как и дорога, калитка дразнила Элизабет, и часто, услышав скрип, она бежала посмотреть, кто там, чтобы, к огромному своему разочарованию, убедиться, что это всего лишь почтальон.	Як і дорога, хвіртка дратувала Елізабет, і часто, почувши скрип, вона бігла подивитися, хто там, щоб, на величезне своє розчарування, переконатися, що це усього лише листоноша.
The only thing that Elizabeth could see that her father liked about Luke was that he	Єдине, що Єлизавета могла побачити, що її батько любив Лука, полягав у	Но Люк был в его глазах чистой книгой, готовой быть заполненной	Але Люк був в його очах чистою книгою, готовою бути заповненою різноманітними і

was an empty book, ready to be filled with information and not enough knowledge to question or criticize.	тому, що він був порожньою книгою, готовою до заповнення інформацією та недостатнім знанням запитати чи критикувати.	разнообразными сведениями, и не имел пока достаточных знаний, чтобы задавать сложные вопросы или критиковать.	не мав доки достатніх знань, щоб ставити складні питання або критикувати.
"We do it like this," I explained, shaking my head and my whole body, like I was having a convulsion. Luke started laughing and copied me.	«Ми робимо це, як це," пояснив я, хитаючи головою і все моє тіло, як я мав судорогу. Лука почав сміятися і копіювати мене.	Мы делаем это вот так, — объяснил я, трясая головой и всем телом, будто бился в конвульсиях. Люк начал смеяться и повторил за мной.	Ми робимо це ось так, - пояснив я, трясучи головою і усім тілом, ніби бився в конвульсіях. Люк почав сміятися і повторив за мною.
They lined the mile-long road like landing lights and rubbed against the windows of the car, pressing their faces to see who was inside.	Вони вишикували дорогу на відстань у милях, подібно до посадкових вогнів, та протерті проти вікон автомобіля, натискаючи обличчя, щоб побачити, хто знаходиться всередині.	Они обступили эту дорогу длиной в милю, как посадочные огни, и терлись об окна машины, заглядывая внутрь, чтобы посмотреть, кто там едет.	Вони обступили цю дорогу завдовжки в милю, як посадочні вогні, і терлися об вікна машини, заглядаючи всередину, щоб подивитися, хто там їде.
At times it felt like the longest road in the world.	Часом це здавалося найдовшою дорогою в світі.	Иногда казалось, что это самая длинная дорога на свете.	Іноді здавалося, що це цонайдовша дорога на світі.
Brendan swung his blackthorn cane at her as if to dismiss her and he turned his back to face	Брендан кинув на неї тростину чорносливу, ніби звільнившись і він повернув спину до обличчя	Брендан махнул в ее сторону терновой тростью, как будто освобождая ее от	Брендан махнув в її сторону терновою тростиною, неначе звільняючи її від

the bungalow.	бунгало.	всех обязательств, и повернулся к дому.	усіх зобов'язань, і обернувся до будинку.
She couldn't get away from the house fast enough; it was as though the flow of traffic kept pulling her back to it, like the tide.	Вона не могла швидко йти з дому; це було як би протікання руху продовжувало тягнути її назад до нього, як приплив.	Она не могла быстро уехать отсюда, как будто что-то тащило ее назад, как волна.	Вона не могла швидко поїхати звідси, неначе щось тягнуло її назад, як хвиля.
It was like being a child in a sweet shop, shown the shelves and shelves of luminous sugar-coated mouth-watering delights.	Це виглядало як бути дитиною в солодкому магазині, показали полиці та полки світлих цукрового посуду з водяним смаком.	Как будто привели ребенка в кондитерский магазин и показали полки с чудесными сладостями, от одного вида которых начинают течь слюнки.	Неначе привели дитину в кондитерський магазин і показали полиці з дивовижними солодощами, від одного виду яких починають текти слинки.
It was just like the road leading from Elizabeth's childhood home; she found it impossible to leave either place in a hurry.	. Це було схоже на дорогу, яка веде від дитинства Єлизавети додому; вона виявила, що неможливо залишити це місце поспіхом.	Это каждый раз озадачивало Элизабет. Как та дорога, которая вела из дома ее отца: оттуда быстро не уедешь.	Це кожного разу спантеличувало Елізабет. Як та дорога, яка вела з будинку її батька : звідти швидко не поїдеш.
But summer days like today were busy, with people passing through.	Але літні дні, як сьогодні, були зайняті, з проходячи через людей.	Но в летние дни, как сегодня, город бурлил, повсюду были люди.	Але в літні дні, як сьогодні, місто вирувало, всюди були люди.
He looked like he was going to say— “So what has you so late then?”	Він виглядав так, немов збирався сказати- "Так що тобі так пізно?"	Он выглядел так, будто собирался спросить: «Так что же тебя так задержало?»	Він виглядав так, ніби збирався запитати: "Так що ж тебе так затримало"?

Except during the night, when her own jumbled thoughts would keep her awake, sounding like a thousand voices jumping in, out, and interrupting each other so much that she could barely close her eyes.	За винятком вночі, коли вона сама непомітні думки затримали її, що звучало як тисяча голосів стрибаючи, виймаючи та перебиваючи один одного так сильно, що вона могла ледве закрий її очі.	Но не по ночам, когда беспорядочные мысли не давали ей заснуть, будто тысяча голосов в ее сознании вдруг принимались говорить наперебой, замолкали, перебивали друг друга, так что ей едва удавалось сомкнуть глаза.	Але не ночами, коли безладні думки не давали їй заснути, ніби тисяча голосів в її свідомості раптом починали говорити навперебій, замовкали, перебивали один одного, так що їй ледве вдавалося заплющили очі.
She had grown up knowing not to do that, not to sound like her mother for fear of her father getting mad.	Вона зросла, знаючи, що не робити цього, а не звучати як її мати, побоюючись, що батько злякається.	Она выросла, зная, что нельзя витать в облаках, как мать, иначе попадет от отца.	Вона виросла, знаючи, що не можна витати в хмарах, як матір, інакше отримає від батька.
She smirked at the thought of Elizabeth swinging around like a child, hair tied back tightly, dressed in one of her sharp black suits, with her sensible shoes dangling in the air.	Вона засміялася думкою про те, що Елізабет розмахує, як дитина, волосся прив'язані одягнений в один з її гострих чорних костюмів, зі своїми розумними взуттями, що летять в повітрі.	Она ухмыльнулась, представив себе, как Элизабет, словно маленькая девочка, крутится на кресле, с убранными в тугий пучок волосами, в одном из своих строгих черных костюмов, с болтающимися в воздухе ногами.	Вона осміхнулася, уявивши собі, як Елізабет, немов маленька дівчинка, крутиться на кріслі, з прибраними в тугий пучок волоссям, в одному зі своїх строгих чорних костюмів, з ногами, що бовтаються в повітрі.
“Wow, that’s fabulous, sounds	"- Нічого собі, це неймовірно,	— Ничего себе, здорово, звучит	- Нічого собі, чудово, звучить

like a blast.	звучить подібно до вибуху.	потрясающе!	приголомшливо!
She said the word like it was a disease.	Вона сказала так, неначе слово подібно до цього є хворобою.	Она произнесла это так, будто говорила о каком-то заболевании, и с отвращением посмотрела вокруг.	она вимовила це так, ніби говорила про якесь захворювання, і з відразою подивилася навкруги.
"It looks like a bird with a very bad stomach has gone to the toilet on it."	"Це нагадує птаха з нікудишнім шлунком, що пішов до туалету на нього".	Оно выглядит так, как будто его загадила птица, у которой большие проблемы с желудком.	Воно виглядає так, як ніби його загидив птах, у якого великі проблеми з шлунком.

Додаток В

He felt like he was in the principal's office, waiting to be given out to.	Ему показалось, что он сидит в кабинете директора школы в ожидании выговора.
He felt like he was in a spaceship.	Как на космическом корабле. В кабинете директора космического корабля.
Her glossy lips, which smelled to Ivan like strawberries, pursed and unpursed themselves gently.	Ее блестящие губы, которые, как казалось Айвену, пахли клубникой, тихо сжимались и разжимались.
Like the feeling he got when embraced in a warm hug, and that was good because hugging was by far his favorite.	Ощущение было какое-то странное, но приятно странное. Похожее на то, которое он испытывал, когда его кто-нибудь крепко обнимал, а обниматься он любил больше всего.
He felt light-headed and a bit dizzy but nothing like the chair-spinning dizzy, this feeling	Він відчував легке головою і трохи запаморочення, але нічого подібного запаморочення крісла, це почуття

was so much better. He held on to the feeling for a few minutes until eventually they opened their eyes at the same time and stared down at her drawing of a bedroom.	було набагато краще. Він тримався до почувши протягом декількох хвилин, поки вони не відкрили очі час і дивився на її малюнок спальні.
Come on, go for some color, like that lime green,” he whispered into her ear, fully aware she couldn’t hear him.	Давай же, выбери какой-нибудь яркий цвет, например вот этот салатовый, — прошептал он ей в ухо, прекрасно понимая, что она его не слышит.
It will be an explosion of rich reds, burgundy, and wines that make you feel like you’re being embraced in a velvet-lined womb.	Буйство насыщенных оттенков красного и бордового, так что вы почувствуете себя как в сладостно-бархатистом чреве матери.
I just feel so constrained here, like my creative juices are not being allowed to flow and—oooh, that’s nice,” she said chirpily, leaning over to look at the page in front of Elizabeth.	Я не могу сдерживать в себе творческий поиск.
“Forget about being at a principal’s office, this is like being at a shrink’s.”	Забудем о кабинете директора, это похоже на кабинет психиатра.
Sitting down with Saoirse was like trying to catch a butterfly in a jar.	Элизабет очень редко удавалось остаться с Сиршей наедине и поговорить, это напоминало ей погоню за бабочками, которых она в детстве пыталась поймать банкой.
Her wings were fluttering wildly like she was trapped in a jar and was running out of air.	Она бешено хлопала своими крылышками, как будто сидела в банке и воздух был на исходе.
In it was a photograph of Poppy, her two sisters, three brothers, and parents all squeezed together onto a couch like a football team.	На глаза ей попалась фотография в золотой рамке. На ней была Поппи, две ее сестры, три брата и их родители, теснящиеся на одном диване, как футбольная команда.
Life’s kind of like a painting.	Жизнь в чем-то похожа на картину.
She had daisies nestled into her dreadlocks like a tiara, a daisy chain around her neck, and around her wrists. Round purple-tinted	. Кроме того, в волосы, наподобие диадемы, были вплетены ромашки, они же украшали шею и запястья, на носу были

glasses sat on her nose and when she smiled, the beam was enough to guide ships into shore on a black night.	круглые очки с фиолетовыми стеклами, а ее ослепительная улыбка могла бы привести корабли к берегу в непроглядной тьме.
Tommy charged in with his shoulders back and arms swinging, like a man fifty years older than he.	Томми влетел в комнату, подергивая плечами и размахивая руками, как будто был лет на пятьдесят старше.
Like children, the elderly had the ability to believe and hope, especially when they were really sick and weren't going to be with us much longer.	
"Don't worry, Ivan." Opal smiled and when she spoke her voice was like honey.	— Не волнуйся, Айвен, — улыбнулась Опал, и, когда она заговорила снова, голос у нее был как мед. —
She stared up into the sky, a perfect vision of candy-floss clouds; pink, red, and orange, like an oil painting.	Элизабет посмотрела на небо, где плыли похожие на сахарную вату облака — розовые, красные, оранжевые, как на написанной маслом картине.
An amber glow rose from behind a mountain before her, like the kind of secret glow that rose from Luke's bedcovers when he was reading with a torch.	Над видневшейся из сада горой растекалось янтарное зарево, напоминая таинственное сияние, которое исходило от одеяла Люка, когда он, укрывшись с головой, читал с фонариком.
And then there was silence and Elizabeth was once again alone, feeling like a visitor in her own back garden, which had taken on a new life in the falling darkness.	А потом наступила тишина, и Элизабет снова осталась в одиночестве, чувствуя себя гостьей в собственном саду, который в темноте начинал жить другой жизнью.
The sentence repeated itself like a broken record.	Эта фраза повторялась, как на испорченной пластинке.
It kept on at her like a finger prodding her chest. Harder and harder, first grazing the skin, then breaking it, prodding and prodding until eventually it tore right through and reached her heart.	Не отставала, будто тычущий в грудь палец. Все настойчивее и настойчивее. Сперва он лишь слегка касался кожи, затем стал больно царапать, проникая все

	глубже, пока наконец не пронзил насквозь и не добрался до сердца.
As though happiness were only supposed to be some kind of weekend treat, like ice cream.	Будто счастье — это всего лишь воскресное удовольствие, вроде мороженого.
Elizabeth hugged her knees and cried and cried, like a little girl who had fallen and cut her knee.	Элизабет обняла колени и плакала навзрыд, как маленькая девочка, которая упала и поранила коленку.
At the door stood a man, lit like an angel by the kitchen light behind him.	В дверях стоял мужчина, и лившийся из кухни свет делал его похожим на ангела.
She swirled the coffee in the cup and watched as it swished around, hitting the sides and spraying up like the sea against the cliffs of Slea Head.	Она покрутила в руках чашку, глядя, как кофе плещется о ее края, будто море об утесы мыса Слихед.
A man like him probably did, she thought cynically.	«Мужчины вроде него, наверное, всегда так ведут себя», — цинично подумала она.
“Well, let’s just say I’ve been told by one person in particular that I’m old like you.”	Айвен улыбнулся: — Давайте так: один человек сказал мне, что я старый, как вы.
It was like a ghost town.	Кажется, будто жители покинули его.
It was like a thump in the stomach.	Она как будто получила удар в живот.
She wanted to make a song and dance about it like her mother would if she was still here.	Она хотела сочинить об этом песню или танец, как сделала бы мать, если бы все еще была с ними.
“Oh, shit,” she said loudly and Elizabeth spun around with a face like thunder.	— Вот черт, — громко сказала она, и Элизабет с грозным видом повернулась к ней.
It was like watching a tennis match.	Как на теннисном матче.
I don’t want the guests to feel like damn hobbits sleeping in a mound of grass and mud.	Я не хочу, чтобы гости чувствовали себя какими-то хоббитами, спящими на холмике, заросшем травой и покрытом грязью.
“I’d like to thank Damien Hirst for inspiring me, Egon Schiele”—she wiped an imaginary tear from her eye— “Bansky and Robert Rauschenberg for	Я бы хотела поблагодарить Дэмиена Херста за то, что он вдохновил меня, Эгона Шиле, — она смахнула с глаза воображаемую слезинку, — Бэнкси и Роберта Раушенберга за то, что их

providing me with such incredible art that helped my creative mind develop, opening delicately like a bud and for—” “Stop it,” Elizabeth hissed through gritted teeth.	работы помогли моему творческому уму развиваться, постепенно раскрываясь, как почка, и за то... — Прекрати, — прошипела Элизабет сквозь зубы. — Они все еще на нас смотрят.
It was a victory that didn't feel like a victory at all.	Это была победа, которая таковой не ощущалась.
I don't want it to end up looking like a Las Vegas shrine to Moulin Rouge.”	Я не хочу, чтобы она выглядела как «Мулен Руж» в Лас-Вегасе.
My meeting her the previous night had been so dream-like and unexpected that I started the day feeling as if it were all in my imagination.	Наша встреча с ней накануне вечером была совершенно неожиданной, больше похожей на сон, на следующее утро я даже подумал, что это плод моего воображения.
Life is like a funny bone. Hmmm.”	Жизнь — это смешное недоразумение. Мммм...
I didn't feel so alone. Even better than that, I felt like I was floating on air.	Я больше не был одинок. Более того, мне казалось, будто я парю в воздухе.
Outside, the trees shivered and were tossed around in the forceful wind. They cast wild shadows across her bedroom walls. The fierce wind blowing sounded like giant waves crashing against the cliffs; inside the doors rattled and shuddered.	Ветер обрывал и разбрасывал листья по всему городу. Деревья качались, и на стенах ее спальни плясали обезумевшие тени. Казалось, будто совсем рядом огромные волны с грохотом разбиваются об утесы. Двери в доме потрескивали и дрожали.
Ahead of her were hundreds of dandelion seeds, blowing in the wind, catching the light of the sun with their white fluffy threads and floating toward them like dreams.	Перед ней покачивались на ветру сотни парашютиков: белые пушинки одуванчиков ловили солнечный свет и как видение наплывали на сидящих в машине людей.
“They look like fairies,” Luke said in amazement.	— Похоже на фей, — изумленно сказал Люк.
elizabeth watched as Ivan and Luke darted around the long grass in the field, jumping and diving to catch the dandelion seeds that floated	Элизабет наблюдала, как Люк и Айвен бегают в высокой траве, подпрыгивая и бросаясь вниз, чтобы поймать семена одуванчиков,

in the air like feathery balls.	которые плыли в воздухе, как крохотные воланчики.
He repeated his wish at the top of his lungs, this time adding a “Please, please, please, Jinny Joe!” Holding up his arm, he looked like the Statue of Liberty, and then he released it.	Он повторил свое желание во весь голос, добавив: — Пожалуйста, пожалуйста, пожалуйста, Джинни Джоу! — С поднятой рукой он походил на статую Свободы. Потом он отпустил парашютик.
As she walked onto the field, the fuchsia waved and danced wildly, like spectators waving their red-and-purple flags to welcome a player onto the field.	Когда она шла по полю, фуксии бешено танцевали, словно зрители, размахивающие красными и фиолетовыми флагами, приветствуя вышедшего на поле игрока.
She likened it to a childhood crush, such strong almost obsessive feelings, but more, it had depth.	Она сравнивала это для себя с детским увлечением, таким сильным, почти всепоглощающим, но в ее чувстве к Айвену, помимо этого, была глубина.
Two solitary people blowing around in the breeze like dandelion seeds carrying each other’s wishes.	Два одиноких человека, летящих по ветру, как пушинки одуванчика, и несущих желания друг друга.
During the summer, this town is like a big powerful tree, strong and visually beautiful.	Летом город напоминает дерево, красивое и сильное, — попыталась она объяснить
She looked around the room like a frightened child who had been called to the principal’s office.	— Она осмотрела комнату с видом испуганного ребенка, которого вызвали в кабинет директора школы, и сжала кулаки на коленях, как будто боясь к чему-нибудь прикоснуться.

<p>Elizabeth and Mark clinked their champagne glasses together and looked outside to the sea of skyscrapers, the random lights dotting the buildings like checkers, and the tide of yellow cabs below them.</p>	<p>Элизабет и Марк чокнулись шампанским и посмотрели на море небоскребов, редкие огоньки, обозначающие здания, как фигуры на шахматной доске, и море желтых такси внизу.</p>
<p>Nothing had been disturbed; she felt as though she were in a museum, even the sounds of tears, laughter, fights, and love had been preserved and hung in the air like cigarette smoke.</p>	<p>Все как прежде. Ей казалось, что она попала в музей, где сохранились даже звуки плача, смеха, ссор, любви и навсегда повисли в воздухе, как табачный дым.</p>
<p>He was like the drug she knew she shouldn't take, but the drug that kept coming back to feed her addiction.</p>	<p>Он действовал на нее как наркотик: знаешь, что прикасаться к нему нельзя, но когда видишь его, устоять невозможно, и зависимость только усиливается.</p>
<p>"The television program," Elizabeth said, feeling irate. She had prepared herself for whispers of sweet nothings, like in the movies, not this unscripted loveless conversation.</p>	<p>— О детской передаче? — спросила Элизабет с досадой. Она приготовилась к нашептыванию нежной чепухи, как в кино, а не к такому скучному разговору совсем не о любви.</p>

<p>When I was with her I was like a hedgehog, all prickly and sensitive, as though all of my senses were alert.</p>	<p>Когда я был с ней, я сам себе напоминал ежа: обидчивый и колючий, все чувства обострены.</p>
<p>“I was expecting you.” Her lips looked like two big cushions and were purple to match her robe. I thought of what it felt like to kiss Elizabeth’s lips.</p>	<p>— Я ждала тебя. — Ее губы были накрашены фиолетовой помадой под цвет мантии и напоминали две подушечки.</p>
<p>“I thought you’d know that without having to ask me,” I teased, sitting down in her spinning chair and thinking about the spinning chair in Elizabeth’s office, then thinking of Elizabeth, what it was like to hold her, hug her, laugh with her, and hear the little breaths she took while she slept last night.</p>	<p>— Я думал, ты узнаешь об этом и не спрашивая меня, — поддразнил я ее, садясь в вертящееся кресло и думая о вертящемся кресле на работе Элизабет, потом о самой Элизабет, о том, что чувствовал, когда держал ее в объятиях, смеялся с ней и слышал ее быстрое дыхание во сне прошлой ночью.</p>